

Handläggare:
Kajsa Reslegård
Lo Lennartsson

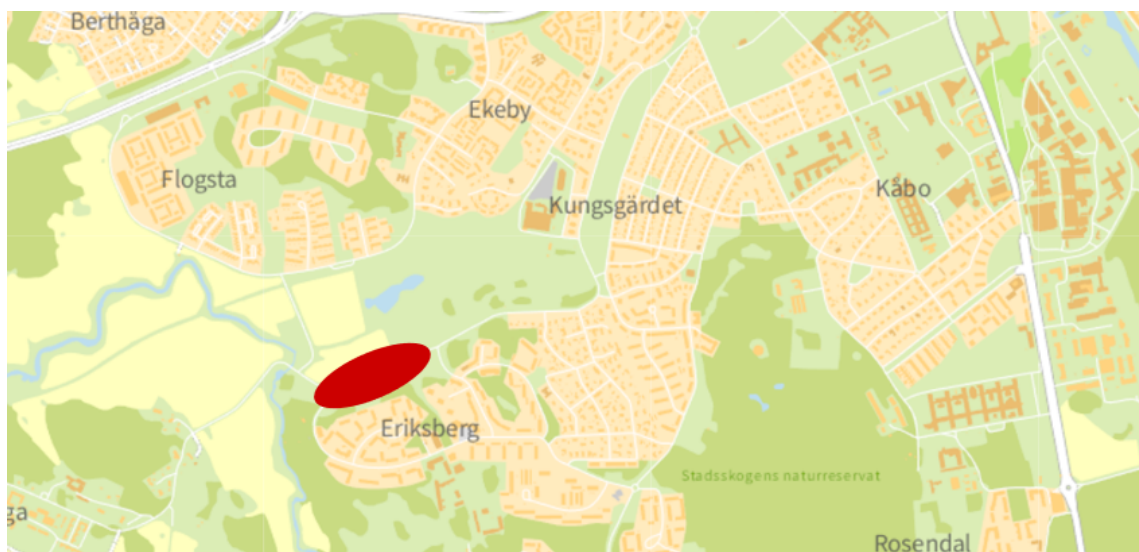
 Datum:
2021-04-29

 Diarienummer:
PBN 2015-001418

Samrådsredogörelse

Detaljplan för Hammarparken

Standardförfarande



Orienteringskarta med planområdets ungefärliga läge markerat.

Detaljplanens syfte

Syftet med detaljplanen är att göra det möjligt att bebygga delar av Hammarparken med bostadsbebyggelse i 4–6 våningar och en förskola i en av byggnadernas bottenvåningar. Bebyggelsen ska utformas med hänsyn till områdets förutsättningar, det vill säga till naturen och till topografin exempelvis genom ett varierat taklandskap och suterrängvåning där det är lämpligt. Även den yttre miljön, som bostadsgårdar, förskolegård och förgårdsmark ska förhålla sig till områdets naturkaraktär genom bland annat bevarade träd och berghällar. Ny växtlighet ska där det är möjligt ersätta och/eller komplettera den befintliga. Syftet är att så långt det är möjligt bidra till att områdets gröna karaktär bevaras, samt att området blir en stimulerande miljö för alla; boende, verksamma och besökare. Det gäller i anslutning till bostäderna men också intill förskolan, detta då utemiljöns utformning har dokumenterad betydelse för barns lärande. Vidare syftar detaljplanen till att stärka möjligheten till hållbart resande, genom utbyggnad av gång- och cykelvägar.

Samrådsyttranden	
Totalt antal inkomna	527 (360 + 167)
Beslutsdatum	
Beslut om planuppdrag	2015-06-23
Beslut om samråd	2018-12-19
Samråd	2019-04-40 – 2019-05-20

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning av samrådet	3
Sammanfattning av ändringar i förslaget.....	3
Sammanfattning av inkomna synpunkter från samrådet och stadsbyggnadsförvaltningens bedömning	16
<i>PLANFÖRSLAGET GENERELLT – MARKANVÄNDNING OCH UTFORMNING AV FÖRSLAGET I STORT</i>	17
<i>BEBYGGELSENS UTFORMNING</i>	18
Bebyggelsens höjd.....	18
Omfattning och stadsbild	18
<i>NATURMILJÖ</i>	22
Allmänt om naturmiljön och dess värden	22
Artförekomst och biologisk mångfald.....	23
Träd och träd nätverk, övrig grönstruktur.....	28
Utökade utredningar avseende naturmiljö.....	29
<i>PARKER OCH GRÖNYTOR</i>	30
<i>TRAFIK</i>	31
Generellt (trafikflöden)	31
Vägnät	31
Gång- och cykeltrafik.....	33
Kollektivtrafik	34
Parkeringsplatser	34
<i>SOCIAL HÅLLBARHET/SOCIAL INFRASTRUKTUR</i>	35
Bostäder i olika typer, storlekar, prisnivåer och upplåtelseformer	35
Skola/förskola.....	35
Kultur och fritid.....	38
Trygghet och trivsel	39
Barnperspektiv, äldre perspektiv och andra perspektiv	40
Mötesplatser och verksamheter	41
<i>PÅVERKAN PÅ MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET</i>	42
Miljöbalken, Nationella miljömål och riktlinjer	42
Behovsbedömning och miljökonsekvensbeskrivning (MKB)	43
Luftföroreningar	43
Dagsljus	43
Markens beskaffenhet och potentiellt förorenade områden	44
Buller	44
Folkhälsa	45
Brandsäkerhet.....	45
Klimatanpassning	45
<i>TEKNISK FÖRSÖRJNING</i>	47
Vatten och avlopp.....	47
Dagvatten	47
Avfall.....	49
El, fjärrvärme och tele.....	50
<i>PLAN- OCH GENOMFÖRANDEPROCESSEN</i>	50
Synpunkter på planhandlingarna	50
Plansamrådet, den demokratiska processen (samrådet, samrådsmötet, synpunkter, överklagan osv).....	51
Genomförande, utbyggnadstakt	52
<i>HAMMARPARKEN, EN DEL AV ERIKSBERG OCH UPPSALA</i>	53
Alternativa lokaliseringar	53
Eriksbergs och Uppsalas utveckling	54
Översikt över inkomna samrådsyttranden.....	56

Sammanfattning av samrådet

Detaljplanen har varit på samråd mellan 5 april och 20 maj, 2019. Ett välbesökt informationsmöte hölls på Träffpunkten i Eriksberg den 6 maj 2019. Utöver informationsmötet fanns representanter från Stadsbyggnadsförvaltningen tillgängliga på biblioteket i Eriksberg vid två tillfällen under samrådstiden.

Under samrådstiden har 360 skriftliga yttranden inkommit, varav 6 utan erinran. Utöver de skriftliga yttrandena har även 167 förtryckta vykort inkommit. Vykorten har adresserats till plan- och byggnadsnämnden och dess olika ledamöter, vykortet är signerade av olika personer och vissa personer har skickat in flera vykort med egna tillägg.

Synpunkterna behandlar i huvudsak Hammarparkens växt- och djurliv, rekreationsvärden, bebyggelsens omfattning och närheten till befintlig bebyggelse samt att en ny väg planeras i området.

Länsstyrelsens synpunkter berör huvudsakligen hur förslaget hanterar förekomsten av fridlysta arter (som groddjur) och skyddsvärda träd, och anser att det ska förtydligas inför granskning.

Länsstyrelsen bedömer att detaljplanen inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan enligt 6 kapitlet miljöbalken, enligt sitt yttrande på behovsbedömningen daterat 2016-06-07 och har inte ändrat inställning i sitt samrådsyttrande daterat 2019-06-20.

Länsstyrelsens yttrande bifogas även i sin helhet.

Sammanfattning av ändringar i förslaget

Ändringar från samrådet:

- Efter samrådet har behovet av en pumpstation realiserats och den föreslås placeras i Ekebydalen. Placeringen innebär att strandskyddet för Hågaån behöver upphävas. Pumpstationen ska anpassas till platsen och kompletteras med växtlighet för att minska påverkan på landskapsbilden. Pumpstationen angörs via Ekebydalsvägen. Anläggningen planläggs som *E₂ - pumpstation* och anslutningsvägen planläggs som *park* för att säkra allmänhetens tillgång till platsen samt att den gång- och cykelväg som finns längs med Ekebydalsvägen ska ha planstöd.
- Planområdet har i norr och väster utökats något. Planområdets utökning innebär att Eriksbergsvägen och Granitvägen breddats i syfte att möjliggöra bredare gång- och cykelvägar, samt att nödvändiga slänter för Eriksbergsvägens justering rymms inom planområdet.
- Den nya lokalgatan har förkortats, samt smalnats av, vilket medför en rad förändringar av exploateringsutbredning, vändplanens placering och läge för ny transformatorstation.
- Större hänsyn tas till områdets natur- och rekreationsvärden genom att andelen allmän plats har ökat. Bland annat genom att ett stråk av allmän platsmark mellan pulkabacken och Granitvägen bevaras. Användningsbestämmelsen för allmän plats har delats upp i användningarna *park* och *natur*, detta för att bättre återspegla intentionen att bevara naturmarken i sin nuvarande form och bevara naturvärden. Inom områden som planläggs som *park* finns möjligheten att genomföra parkåtgärder för lekplatsen, pulkabacken samt gång- och cykelvägen vilkens läge regleras med en egenskapsbestämmelse.
- Planhandlingarna har kompletterats med uppdaterade utredningar för dagvatten, buller samt sol- och dagsljusstudier. En inventering och artskyddsutredning cinnoberbagge har tagits fram.

- Delar av områdets naturvärdesklass har klassats upp från påtagligt naturvärde (klass 3) till högt naturvärde (klass 2). Hela planområdet (de delar som är naturvärdesklassade) har således högt naturvärde. Planhandlingarna har tydliggjorts avseende vilka naturvärden som berörs och vilka skadeförebyggandeåtgärder som ska vidtas vid exploatering.
- Läge för transformatorstation har justerats och placeras intill den nya vändplanen.
- Redaktionella ändringar har gjorts och planhandlingarna har uppdaterats med nya illustrationer och perspektivbilder.
- Ett samråd enligt miljöbalken 12 kap 6 § om groddjur med länsstyrelsen har genomförts och kommunen har fått ett föreläggande om hur planen ska kompensera för ianspråktagandet av de potentiella övervintringsplatserna och hur antalet dödade grodor på Eriksbergsvägen kan minska. Planhandlingarna uppdaterats med vilka åtgärder som ska vidtas och hur utbyggnaden ska ske.

Ändringar i det norra kvarteret

- I och med lokalgatans nya utbredning kommer den angöring som tidigare skedde från lokalgatan i högre utsträckning att ske från Eriksbergsvägen. Bebyggelsen som tidigare angjordes via lokalgatan har ersatts av andra hustyper mot parken. Dessa angörs via bebyggelsen längs med Eriksbergsvägen.
- Förskolan lokaliseras i de två nedersta våningarna på lamellhuset vid Eriksbergsvägen i anslutning till pulkabacken, och förskolegården breder ut sig mellan husen. Längs med Eriksbergsvägen utvidgas kvartersmarken för att möjliggöra en mindre markparkering i anslutning till förskolan.
- Byggnadernas placering, omfattning, volym och taklutningar har justerats.

Ändringar i det södra kvarteret

- Till följd av att mer mark sparas som allmän plats har bebyggelsens omfattning minskats och byggnaderna (2 stycken) närmast den befintliga bebyggelsen har utgått.
- Lokalgatans vändplan placeras delvis på mark som i samrådet var kvartersmark. Vändplanens utbredning är något mindre än standard, men en sopbil kan vända utan backrörelser. Däremot kan visst översvep ske utanför vändplanens utbredning, detta utrymme säkerställs genom prickmark och bestämmelser om förbud för uppförande av murar och stängsel samt bestämmelser om lägsta frihöjd under balkonger.
- För att klara sophantering och angöring möjliggörs en angöringsficka längs med Granitvägen.
- Byggnadernas placering, volym och taklutningar har justerats.
- Läget för ny dagvattenledning har flyttats norrut.

Följande har inte fått alla sina synpunkter tillgodosedda i planförslaget:

Sakägare:

Ej tillgodosedda synpunkter	Samråd	Granskning
Brf Gnejsen	2019-05-20	
Brf Gnejsgårdarna	2019-05-19	
Förskolan Grannbarnens styrelse och personal	2019-05-19	
Boende 1	2019-05-20	
Boende 2	2019-05-20	
Boende 3	2019-05-16	
Boende 4	2019-05-16	

Boende 5	2019-05-16	
Boende 6	2019-05-19	
Boende 7	2019-05-17	
Boende 8	2019-05-17	
Boende 9	2019-05-17, 2019-05-20	
Boende 10	2019-05-16	
Boende 11	2019-05-15	
Boende 12	2019-05-20	
Boende 13	2019-05-20, 2019-05-20	
Boende 14	2019-05-15	
Boende 15	2019-05-20	
Boende 16	2019-05-20	
Boende 17	2019-05-20	
Boende 18	2019-05-16	
Boende 19	2019-05-15	
Boende 20	2019-05-21	
Boende 21	2019-05-20	
Boende 22	2019-05-16	
Boende 23	2019-05-19	
Boende 24	2019-05-20	
Boende 25	2019-05-16	
Boende 26	2019-05-16	
Boende 27	2019-05-16	
Boende 28	2019-05-14	
Boende 29	2019-05-15	
Boende 30	2019-05-14	
Boende 31	2019-05-17	
Boende 32	2019-05-17	
Boende 33	2019-05-21	
Boende 34	2019-05-18, 2019-05-20	
Boende 35	2019-05-19, 2019-05-20	
Boende 36	2019-04-11, 2019-05-16	
Boende 37	2019-05-21	
Boende 38	2019-05-15	
Boende 39	2019-05-22	
Boende 40	2019-05-17	
Boende 41	2019-05-20	
Boende 42	2019-05-18, 2019-05-20	
Boende 43	2019-05-15	
Boende 44	2019-05-16	

Boende 45	2019-05-14	
Boende 46	2019-05-16	
Boende 47	2019-05-19	
Boende 48	2019-05-14	
Boende 49	2019-05-01, 2019-05-01	
Boende 50	2019-05-01	
Boende 51	2019-05-18, 2019-05-20	
Boende 52	2019-05-18, 2019-05-20	
Boende 53	2019-05-18	
Boende 54	2019-05-19	
Boende 55	2019-05-17, 2019-05-20	
Boende 56	2019-05-16	
Boende 57	2019-05-14	
Boende 58	2019-05-14	
Boende 59	2019-05-15, 2019-05-20	
Boende 60	2019-05-16, 2019-05-16	
Boende 61	2019-05-17, 2019-05-20	
Boende 62	2019-05-20	
Boende 63	2019-05-14	
Boende 64	2019-05-20	
Boende 65	2019-05-14	
Boende 66	2019-05-14	
Boende 67	2019-05-17	
Boende 68	2019-05-17	
Boende 69	2019-05-05, 2019-05-16, 2019-05-16	
Boende 70	2019-05-17, 2019-05-20	
Boende 71	2019-05-03	
Boende 72	2019-05-20, 2019-05-20	
Boende 73	2019-05-17	
Boende 74	2019-05-18	
Boende 75	2019-05-20	
Boende 76	2019-05-14, 2019-05-16	
Boende 77	2019-05-20	
Boende 78	2019-05-20	

Boende 79	2019-05-20	
Boende 80	2019-04-07	
Boende 81	2019-05-02	
Boende 82	2019-05-20	
Boende 83	2019-05-15	
Boende 84	2019-05-16	
Boende 85	2019-05-16	
Boende 86	2019-05-17	
Boende 87	2019-05-15	
Boende 88	2019-05-17	
Boende 89	2019-05-15	
Boende 90	2019-05-15	
Boende 91	2019-05-16, 2019-05-20	
Boende 92	2019-05-20, 2019-05-20	
Boende 93	2019-05-19	
Boende 94	2019-05-17	
Boende 95	2019-05-16, 2019-05-20	
Boende 96	2019-05-20	
Boende 97	2019-05-16	
Boende 98	2019-05-17	
Boende 99	2019-05-20	
Boende 100	2019-05-17	
Boende 101	2019-05-14	
Boende 102	2019-05-21	
Boende 103	2019-05-20	
Boende 104	2019-05-17	
Boende 105	2019-05-16	
Boende 106	2019-05-20	
Boende 107	2019-05-20	
Boende 108	2019-05-14	
Boende 109	2019-05-14	
Boende 110	2019-05-14	
Boende 111	2019-05-14	
Boende 112	2019-05-20	
Boende 113	2019-05-16	
Boende 114	2019-05-20	
Boende 115	2019-05-18	
Boende 116	2019-05-12	
Boende 117	2019-05-17	
Boende 118	2019-05-20	
Boende 119	2019-04-06	
Boende 120	2019-05-18	
Boende 121	2019-05-14	

Boende 122	2019-05-17	
Boende 123	2019-05-16	
Boende 124	2019-05-16	
Boende 125	2019-05-20	
Boende 126	2019-05-10	
Boende 127	2019-05-10	
Boende 128	2019-05-14, 2019-05-16,	
Boende 129	2019-05-14	
Boende 130	2019-05-14	
Boende 131	2019-05-14	
Boende 132	2019-05-14	
Boende 133	2019-05-14	
Boende 134	2019-05-20	
Boende 135	2019-05-16	
Boende 136	2019-05-16	
Boende 137	2019-05-16	
Boende 138	2019-05-16	
Boende 139	2019-05-16	
Boende 140	2019-05-17	
Boende 141	2019-05-17	
Boende 142	2019-05-18	
Boende 145	2019-05-18	
Boende 146	2019-05-19	
Boende 147	2019-05-20	
Boende 148	2019-05-20	
Boende 149	2019-05-20	
Boende 150	2019-05-20	
Boende 151	2019-05-20	
Boende 152	2019-05-20	
Boende 153	2019-05-20	
Boende 154	2019-05-20	
Boende 155	2019-05-20	
Boende 156	2019-05-20	
Boende 157	2019-05-20	
Boende 158	2019-05-20	
Boende 159	2019-05-20	
Boende 160	2019-05-20	
Boende 161	2019-05-20	
Boende 162	2019-05-20	
Boende 163	2019-05-20	
Boende 164	2019-05-20	
Boende 165	2019-05-20	
Boende 166	2019-05-20	
Boende 167	2019-05-20	
Boende 168	2019-05-21	

Övriga för kännedom:

Ej tillgodosedda synpunkter	Samråd	Granskning
Länsstyrelsen	2019-06-20	
Äldrenämnden	2019-05-17	
Utbildningsnämnden	2019-05-17	
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	2019-06-03	
Föreningen Vårda Uppsala	2019-05-17	
Eriksbergs socialdemokratiska förening	2019-05-19	
Brf Sandstenen	2019-05-15	
Uppsala Vatten och Avfall AB	2019-05-20	
Privatperson 1	2019-04-29	
Privatperson 2	2019-05-03	
Privatperson 3	2019-05-03	
Privatperson 4	2019-05-03	
Privatperson 5	2019-05-03	
Privatperson 6	2019-05-05, 2019-05-05, 2019-05-05, 2019-05-19, 2019-05-20, 2019-05-20	
Privatperson 7	2019-05-05	
Privatperson 8	2019-05-05	
Privatperson 9	2019-05-06	
Privatperson 10	2019-05-08	
Privatperson 11	2019-05-09	
Privatperson 12	2019-05-09	
Privatperson 13	2019-05-09	
Privatperson 14	2019-05-10	
Privatperson 15	2019-05-20	
Privatperson 16	2019-05-12	
Privatperson 17	2019-05-12	
Privatperson 18	2019-05-12	
Privatperson 19	2019-05-12	
Privatperson 20	2019-05-12	
Privatperson 21	2019-05-13	
Privatperson 22	2019-05-13	
Privatperson 23	2019-05-13	
Privatperson 24	2019-05-13	
Privatperson 25	2019-05-13	

Privatperson 26	2019-05-14	
Privatperson 27	2019-05-14	
Privatperson 28	2019-05-14	
Privatperson 29	2019-05-14	
Privatperson 30	2019-05-14	
Privatperson 31	2019-05-14	
Privatperson 32	2019-05-14	
Privatperson 33	2019-05-14	
Privatperson 34	2019-05-14	
Privatperson 35	2019-05-14	
Privatperson 36	2019-05-15	
Privatperson 37	2019-05-15	
Privatperson 38	2019-05-19	
Privatperson 39	2019-05-15	
Privatperson 40	2019-05-15	
Privatperson 41	2019-05-15	
Privatperson 42	2019-05-15	
Privatperson 43	2019-05-15	
Privatperson 44	2019-05-16	
Privatperson 45	2019-05-16	
Privatperson 46	2019-05-16	
Privatperson 47	2019-05-16	
Privatperson 48	2019-05-16	
Privatperson 49	2019-05-16	
Privatperson 50	2019-05-16	
Privatperson 51	2019-05-15	
Privatperson 52	2019-05-14	
Privatperson 53	2019-05-15	
Privatperson 54	2019-05-14	
Privatperson 55	2019-05-17	
Privatperson 56	2019-05-17	
Privatperson 57	2019-05-17	
Privatperson 58	2019-05-17	
Privatperson 59	2019-05-17	
Privatperson 60	2019-05-17	
Privatperson 61	2019-05-17	
Privatperson 62	2019-05-17	

Privatperson 63	2019-05-17	
Privatperson 64	2019-05-17	
Privatperson 65	2019-05-17	
Privatperson 66	2019-05-17	
Privatperson 67	2019-05-17	
Privatperson 68	2019-05-17	
Privatperson 69	2019-05-17	
Privatperson 70	2019-05-18, 2019-05-20	
Privatperson 71	2019-05-18, 2019-05-20	
Privatperson 72	2019-05-18	
Privatperson 73	2019-05-18	
Privatperson 74	2019-05-18	
Privatperson 75	2019-05-19	
Privatperson 76	2019-05-19	
Privatperson 77	2019-05-19, 2019-05-20	
Privatperson 78	2019-05-19	
Privatperson 79	2019-05-19	
Privatperson 80	2019-05-19	
Privatperson 81	2019-05-19	
Privatperson 82	2019-05-19	
Privatperson 83	2019-05-19	
Privatperson 84	2019-05-19	
Privatperson 85	2019-05-19	
Privatperson 86	2019-05-19	
Privatperson 87	2019-05-19	
Privatperson 88	2019-05-19	
Privatperson 89	2019-05-19	
Privatperson 90	2019-05-19	
Privatperson 91	2019-05-19	
Privatperson 92	2019-05-19	
Privatperson 93	2019-05-19	
Privatperson 94	2019-05-19	
Privatperson 95	2019-05-19	
Privatperson 96	2019-05-19	

Privatperson 97	2019-05-20	
Privatperson 98	2019-05-20	
Privatperson 99	2019-05-20	
Privatperson 100	2019-05-20	
Privatperson 101	2019-05-18	
Privatperson 102	2019-05-18	
Privatperson 103	2019-05-20	
Privatperson 104	2019-05-20	
Privatperson 105	2019-05-20	
Privatperson 106	2019-05-20	
Privatperson 107	2019-05-20	
Privatperson 108	2019-05-20	
Privatperson 109	2019-05-20	
Privatperson 110	2019-05-20	
Privatperson 111	2019-05-20	
Privatperson 112	2019-05-20	
Privatperson 113	2019-05-20	
Privatperson 114	2019-05-20	
Privatperson 115	2019-05-20	
Privatperson 116	2019-05-20	
Privatperson 117	2019-05-20	
Privatperson 118	2019-05-20	
Privatperson 119	2019-05-20	
Privatperson 120	2019-05-20	
Privatperson 121	2019-05-20	
Privatperson 122	2019-05-20	
Privatperson 123	2019-05-20	
Privatperson 124	2019-05-20	
Privatperson 125	2019-05-20	
Privatperson 126	2019-05-20	
Privatperson 127	2019-05-20	
Privatperson 128	2019-05-20	
Privatperson 129	2019-05-20	
Privatperson 130	2019-05-20	
Privatperson 131	2019-05-20, 2019-05-20	
Privatperson 132	2019-05-20	

Privatperson 133	2019-05-20	
Privatperson 134	2019-05-20	
Privatperson 135	2019-05-20	
Privatperson 136	2019-05-20	
Privatperson 137	2019-05-20	
Privatperson 138	2019-05-20	
Privatperson 139	2019-05-20	
Privatperson 140	2019-05-20	
Privatperson 141	2019-05-20	
Privatperson 142	2019-05-20	
Privatperson 143	2019-05-20	
Privatperson 144	2019-05-20	
Privatperson 145	2019-05-20	
Privatperson 146	2019-05-20	
Privatperson 147	2019-05-21	
Privatperson 148	2019-05-21	
Privatperson 149	2019-05-21	
Privatperson 150	2019-05-21	
Privatperson 151	2019-05-21	
Privatperson 152	2019-05-21	
Privatperson 153	2019-05-21	
Privatperson 154	2019-05-21	
Privatperson 155	2019-05-21	
Privatperson 156	2019-05-21	
Privatperson 157	2019-05-21	
Privatperson 158	2019-05-21	
Privatperson 159	2019-05-21	
Privatperson 160	2019-05-21	
Privatperson 161	2019-05-21	
Privatperson 162	2019-05-21	
Privatperson 163	2019-05-21	
Privatperson 164	2019-05-21	
Privatperson 165	2019-05-21	
Privatperson 166	2019-05-21	
Privatperson 167	2019-05-21	
Privatperson 168	2019-05-21	

Privatperson 169	2019-05-21	
Privatperson 170	2019-05-21	
Privatperson 171	2019-05-23	
Privatperson 172	2019-05-20	
Privatperson 173	2019-05-20	
Privatperson 174	2019-05-20	
Privatperson 175	2019-05-20	
Privatperson 176	2019-05-20	
Privatperson 177	2019-05-20	
Privatperson 178	2019-05-20	
Privatperson 178	2019-05-20	
Privatperson 179	2019-05-20	
Privatperson 180	2019-05-20	
Privatperson 181	2019-05-20	
Privatperson 182	2019-05-20	
Privatperson 183	2019-05-20	
Privatperson 184	2019-05-20	
Privatperson 185	2019-05-20	
Privatperson 186	2019-05-20	
Privatperson 187	2019-05-20	
Privatperson 188	2019-05-20	
Privatperson 189	2019-05-20	
Privatperson 190	2019-05-20	
Privatperson 191	2019-05-20	
Privatperson 192	2019-05-20	
Privatperson 193	2019-05-20	
Privatperson 194	2019-05-20	
Privatperson 195	2019-05-20	
Privatperson 196	2019-05-20	
Privatperson 197	2019-05-20	
Privatperson 198	2019-05-20	
Privatperson 199	2019-05-20	
Privatperson 200	2019-05-20	
Privatperson 201	2019-05-20	
Privatperson 202	2019-05-20	
Privatperson 203	2019-05-20	
Privatperson 204	2019-05-20	
Privatperson 205	2019-05-20	
Privatperson 206	2019-05-20	
Privatperson 207	2019-05-20	
Privatperson 208	2019-05-20	
Privatperson 209	2019-05-20	

Privatperson 210	2019-05-20	
Privatperson 211	2019-05-20	
Privatperson 212	2019-05-20	
Privatperson 213	2019-05-20	
Privatperson 214	2019-05-20	
Privatperson 215	2019-05-20	
Privatperson 216	2019-05-20	
Privatperson 217	2019-05-20	
Privatperson 218	2019-05-20	
Privatperson 219	2019-05-20	
Privatperson 220	2019-05-20	
Privatperson 221	2019-05-20	
Privatperson 222	2019-05-20	
Privatperson 223	2019-05-20	
Privatperson 224	2019-05-20	
Privatperson 225	2019-05-20	
Privatperson 226	2019-05-20	
Privatperson 227	2019-05-20	
Privatperson 228	2019-05-20	
Privatperson 229	2019-05-20	
Privatperson 230	2019-05-20	
Privatperson 231	2019-05-20	
Privatperson 232	2019-05-20	
Privatperson 233	2019-05-20	
Privatperson 234	2019-05-20	
Privatperson 235	2019-05-20	
Privatperson 236	2019-05-20	

Sammanfattning av inkomna synpunkter från samrådet och stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Nedan sammanfattas inkomna synpunkter och stadsbyggnadsförvaltningens bedömning. För att ge en god överblick av samrådsyttrandena och stadsbyggnadsförvaltningens bedömning är dessa sammanställda ämnesvis. Inledningsvis sammanfattas länsstyrelsen yttrande i sin helhet, stadsbyggnadsförvaltningens bedömning återfinns under ämnesindelningarna.

Här nedanför redovisas samrådsskedet:

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen anser att planförslaget överensstämmer med översiktsplanens intentioner.

Riksintresse för kommunikation

Länsstyrelsen framför det behöver göras flyghindersanalyser eftersom planen innehåller byggnader som är högre än 20 meter.

Miljö kvalitetsnormer (MKN), dagvatten

Länsstyrelsen saknar en tydlig redovisning av miljö kvalitetsnormen för recipienten Hågaån. Kommunen bör redogöra för Hågaåns ekologiska och kemiska status för ytvattenförekomsten samt hur detaljplanens påverkar Hågaån och slutrecipienten. Länsstyrelsen anser att dagvattenutredningen är väl genomförd men att åtgärderna behöver inarbetas mer i detaljplanen.

Övriga synpunkter

Artskydd – fridlysta arter

Länsstyrelsen anser att eventuella artskyddsdispenser ska utredas inom detaljplanen för att möjliggöra för eventuella anpassningar av förslaget. Vidare anser länsstyrelsen att nödvändiga skadeförebyggande åtgärder tydligt ska framgå i genomförandebeskrivningen.

Groddjur

Länsstyrelsen informerar att Hammarparkens trädbevuxna delar sannolikt är lämpliga övervintringsplatser för groddjur och att vanlig groda, vanlig passa och mindre vattensalamander är fridlysta enligt 6§ artskyddsförordningen. Länsstyrelsen bedömer att det finns risk för påverkan på groddjur som inte är förenligt fridlysningsbestämmelserna och att skadeförebyggande åtgärder behöver vidtas för att undvika påverkan på arternas bevarandestatus på långsikt. Länsstyrelsen anser att detta behöver hanteras genom samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken. Länsstyrelsen anser vidare att frågan inte ska avgränsas till aktuell detaljplan utan hanteras övergripande inom relevanta delar av planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen för att kunna fånga upp de kumulativa effekterna på områdets ekologiska funktion för groddjur.

Fladdermöss

Länsstyrelsen bedömer, utifrån presenterat underlag, att den planerade exploateringen är förenligt med fridlysningsbestämmelserna vad gäller fladdermöss.

Blåsippa

Länsstyrelsen informerar om att blåsippa är klassad som livskraftig enligt rödlistan. För att undvika kumulativa effekter anser länsstyrelsen att hänsyn ska tas till förekommande växtplatser i möjligaste mån.

Särskilt skyddsvärda träd

Länsstyrelsen anser att särskilt skyddsvärda träd samt träd med känd förekomst av rödlistade arter i första hand ska bevaras och att de, om sådana träd behöver avverkas, ska tas tillvara på sådant sätt att förekommande arter får en fortsatt tillgång till lämplig livsmiljö. Exempelvis genom att flytta stammar till lämpliga platser. Hur detta ska göras anser Länsstyrelsen ska framgå av detaljplanens genomförandebeskrivning.

Planprogram

Länsstyrelsen hänvisar även till sitt yttrande på planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen, daterat 2017-04-24. I yttrandet hade länsstyrelsen synpunkter över dagvattenhanteringen och att kommunen behöver arbeta med möjligheten till infiltration, ytlig avledning kontra ledningsnätet samt att leda dagvatten mot Ekebydalen. Länsstyrelsen ansåg även att det behöver tas fram bullerutredningar i kommande detaljplaner som noggrant redovisar ljudmiljöer både inomhus och utomhus. Vidare framförde länsstyrelsen i sitt yttrande på planprogrammet att det är viktigt att kommunen planerar med hänsyn till naturvärden, artförekomster, trafik, infrastruktur samt höga objekt.

Ingen erinran

Luffartsverket, Swedavia airports, Skanova, Svenska kraftnät, UL – trafik och samhälle och Vattenfall AB Heat Nordic.

PLANFÖRSLAGET GENERELLT – MARKANVÄNDNING OCH UTFORMNING AV FÖRSLAGET I STORT

Allmänheten

Många privatpersoner har lämnat synpunkter på planförslaget och den markanvändning som föreslås i området. Över hundra personer har lämnat yttranden där de skriver att de motsätter sig att Hammarparken ska bebyggas, någon anser ”att kommunen inte ska ge tillstånd att bygga bostäder i Hammarparken” och andra skriver ”att bebygga platsen vore illa för väldigt många”.

En privatperson skriver att planen inte förhåller sig till riktlinjer och strategier i planprogrammet. En annan anser att den föreslagna planen slår sönder strukturen och struntar i den nuvarande helhetsmiljön. En tredje skriver att Hammarparken kommer att få större betydelse för Eriksbergsborna efter exploateringen av Blodstensområdet. En person skriver att hen anser att det är värt att överväga att flytta från Eriksberg om det nuvarande planförslaget genomförs. En person anser att det inte kan vara rimligt att för alltid förstöra detta område som har så stor betydelse för stadens ekosystem. En annan skriver ”Uppsala får andnöd när en grön lunga försvinner”.

Cirka 20 personer har skickat in identiska yttranden där de framför att det inte bör byggas i skogen och knappt 100 personer har skickat in likadana yttranden som inleds med att de motsätter sig den föreslagna detaljplanen. På 167 inskickade vykort (några vykort har skickats från samma person men till olika personer i plan- och byggnadsnämnden) framförs önskemålet ”Bevara Hammarparken så som den är idag, ingen väg i vår skog!”. Flera personer skriver att kommunen bör revidera planen.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Detaljplanen har reviderats efter samrådet. Markanvändningen är den samma, i delar av området kommer det att bli möjligt att bygga bostäder. Men parkmarkens utbredning mellan tillkommande och

befintlig bebyggelse har reviderats, det gröna stråket är bredare än i samrådsförslaget. Bebyggelsen har i viss mån en ny struktur som innebär att färre byggnader kan uppföras och lokalgatan in i området har kortats väsentligt. En stor del av den nuvarande Hammarparken kommer fortfarande att vara planlagd som allmän plats, däribland pulkabacken och lekparken.

BEBYGGELSENS UTFORMNING

Bebyggelsens höjd

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen påpekar att det enligt förslaget finns flertalet byggnader som kommer ha en totalhöjd över 20 meter, vilket kräver en flyghindersanalys. Länsstyrelsen anser att det därför att kommunen bör göra en flyghindersanalys innan detaljplanen går ut på granskning.

Luftfartsverket

Luftfartsverket har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning inget att erinra mot detaljplanen. LFV informerar att de förbehåller sig rätten att revidera yttrandet vid ny prövning, om regelverk gällande störningar på CNS-utrustning förändras, eller om ny CNS-utrustning etableras i hindrets närhet.

Swedavia

Swedavia anser inte att den position och de byggnadshöjder som anges i plankartan föreligger påverkan på befintliga eller planerade procedurer och hinderytor för Arlanda flygplats och de har därför inget att erinra. De informerar om att aktuell position ur Arlandas perspektiv kan byggas upp till +213 m (RH2000) utan behov av vidare flyghinderanalys. Swedavia påminner om att alla planer i vilka avsikten är att uppföra objekt som är 20 m över mark eller högre, måste remitteras även till Luftfartsverket för en så kallad CNS-analys.

Omfattning och stadsbild

Föreningen Vårda Uppsala

Föreningen anser att stadsdelen kännetecknas utav planeringsprincipen ”hus i park”. Föreningen beskriver intrycket som man får när man närmar sig stadsdelen. De beskriver att det kan vara svårt att förstå, när man tittar mot Eriksberg från odlingslotterna i Ekebydalen, att det finns en ganska stor stadsdel där, då denna endast skymtas bakom trädrindån. De beskriver detta intryck som lantligt. Förekomsten av vilda djur, såsom grodor, bekräftar intrycket. Föreningen anser att bebyggelse som föreslås, ner mot vägen, skulle prägla området i en mer urban riktning. De ser värdet av att behålla detta område obebyggt och behålla planeringsprincipen ”de gröna fingrarna” för att bibehålla en gradvis övergång till naturreservatet Hågadalen-Nåsten.

Bostadsrättsföreningen Gnejsgårdarna

Föreningen anser att de nya husen kommer att göra att utsikten och kvällssolen förstörs för de boende i området idag. Föreningen har svårt att förstå varför Uppsala kommun tänker bygga bort den gröna oas som både betyder mycket för människorna som bor här och för arter. De undrar varför kommunen inte föreslår bebyggelse på andra sidan gatan istället, då det inte kommer behövas sprängas i samma utsträckning där och den ytan är dessutom mer plan. En sådan placering skulle även under byggtid, påverka de boende i Eriksberg i mindre utsträckning. Då skulle även Hammarparken kunna behållas.

Bostadsrättsföreningen Gnejssen

Bostadsrättsföreningen Gnejsen framför att Hammarparken utgör en grön kuliss från Hågadalen som skymmer husen på Gnejsvägen, att ersätta skogen med byggnader går tvärs emot tidigare planer. Föreningen informerar om att Hammarparken är en del i stadens struktur av gröna kilar.

Bostadsrättsföreningen anser att husen ligger för nära Gnejsvägen 2 och 8. De menar att bebyggelsen idag är 3 våningar, luftigt placerade med bra ljusinsläpp, då passar det inte att bygga högt och tätt intill, det förstör för gamla och nya invånare.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen

Bostadsrättsföreningen Sandstenen framför att Hammarparken är identitetsskapande för Eriksbergs karaktär som en stadsdel med "hus i park" och att planområdet tillsammans med den gröna backen på motsatt sida av Granitvägen utgör en grön port till stadsdelen.

Hyresgästföreningen

Hyresgästföreningen är positiva till att man tar hänsyn till miljö och de befintliga naturområdena.

Eriksbergs socialdemokratiska förening

Föreningen anser att all nybyggnation borde ha en harmoni mellan bostäder och den omgivande naturen, människor behöver den "örörda" naturen omkring sig för att få ett bra liv. De anser att denna detaljplan inte har det.

Föreningen anser att den nya vägen bör förkortas/halveras och endast gå fram till det första huset i det östra kvarteret. På så sätt kan stora delar av området bevaras. Det västra kvarteret skulle inte beröras av en kortare lokalgata. Dessa huskroppar anser föreningen ligga för tätt. De anser att det västra kvarteret borde minskas med 25 %.

Allmänheten

Flera privatpersoner påpekar att områdets topografi är unik och ger Hammarparken sin karaktär. De anser att förslaget bättre ska anpassas till den befintliga terrängen och att bergknallarna inte ska sprängas bort. Några personer undrar varför kommunen väljer att bebygga ett område som till stor del består av berg.

Några av de privatpersoner som yttrat sig påpekar att den befintliga bebyggelsen i Eriksberg är väl integrerad och omslutes av vegetation vilket gör att stadsdelen inte uppfattas i så stor utsträckning från de omgivande naturområdena och att det ger ett lantligt intryck. De påpekar att förslaget kommer att påtagligt ändra denna landskapsbild eftersom bebyggelsen enligt planförslaget är placerad ut mot Ekebydalen. En person anser att bebyggelsen bör skjutas längre in i skogen för att på så sätt spara en skogsridå mot dalen. Uppsala som "miljöstad" bör anpassa bebyggelsen till naturmiljön. En annan föreslår en ridå av träd istället för en gles allé längs med Eriksbergsvägen, mellan Ekebydalen och Hammarparken.

En person anser att detaljplanen till exempel inte följer beskrivningarna "*utformas med hänsyn till områdets förutsättningar, dvs. till naturen och till topografin*" och "*syftet är att så långt som möjligt bidra till att områdets gröna karaktär bevaras*". En person anser att planen ger en förskönande och missvisande bild av de tänkta ingreppen i Hammarparken då det i själva verket inte blir någon skog kvar.

Ett flertal personer anser att Eriksberg är en stadsdel som karaktäriseras av god stadsplanering med stora gårdar med mycket luft mellan husen, en lägre bebyggelse och där naturen är väl integrerad i bostadsmiljön. Stadsdelens boende har god tillgång till natur- och strövområden. Flera personer anser det är något man ska ta vara på i den fortsatta planeringen och respektera de beslut och planer som låg till grund för stadsdelen under 1950- och 1960-talen. Detaljplanen borde reglera utformning av bebyggelsen så den anpassas och smälter in i omgivningen och anpassas till den befintliga arkitekturen. En person anser att färgsättningen på de nya huskropparna bör vara dämpade och att fasadmaterialet ska anpassas till platsen och läget nära naturen förslagsvis trä, tegel, puts eller liknande. En person undrar hur förslaget tar hänsyn till riktlinjen från Plan- och byggnadsnämnden om bearbetning av taklandskapet och anpassningen till den sluttande topografin.

Drygt 80 personer anser att förslaget är för omfattande, att det både är för många hus och att de generellt är för höga byggnadshöjder i förhållande till befintlig bebyggelse. Förslaget anses ligga för nära befintlig bebyggelsen på Gnejsvägen söder om planområdet. Några personer påpekar att kommunen inte respekterar de som köpt sina bostadsrätter eller stått i bostadskö länge för att få en hyresrätt i Eriksberg genom att uppföra hus upp till 6 våningar framför de redan befintliga byggnaderna och därmed försämra utsikten och livskvaliteten för de boende. Flera personer oroar sig även för att den nya bebyggelsen kommer att skymma utsikten från befintliga bostäder. Några påpekar att byggnationen inte bara påverkar närområdet utan skulle minska hela Eriksbergs attraktivitet.

Förslaget anses inte följa den befintliga bebyggelsestrukturen som karaktäriserar stadsdelen idag, då de nya byggnaderna föreslås placeras tätare än befintlig bebyggelse i stadsdelen och några frågar sig vem som kommer vilja bo så tätt. Ska det förtätas måste det ske på ett varsamt sätt. En person framför att projektet enligt forskning är unikt då det ingen annanstans i världen planeras en så stor förtätning i ett redan befintligt bostadsområde.

Flera av de personer som har yttrat sig anser att antalet byggnader ska reduceras till några enstaka, vissa anser att det går bra att bygga i planområdets västra del medan andra i planområdets östra del. Några vill att bebyggelsen ska ligga längs med Eriksbergsvägen eller Granitvägen medan andra vill att den placeras längre in i parken för att minska intrycket från Ekebydalen och Flogsta. Flera personer påpekar att en varsam förtätning kan vara möjlig men att det är viktigt att de boende fortsatt har tillgång till grön- och skogsområden i sin närmiljö.

En person anser att förslaget bör ändras och att det istället planeras för högre punkthus men färre till antalet, på så sätt kan mer naturmark och de gamla ekarna sparas. Några personer undrar varför det har blivit fler och högre hus samt fler lägenheter i förhållande till planprogrammet.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning:

Flyghindersanalys

Inom området finns stora höjdskillnader, planområdet sluttar ner mot dalen i norr. Högsta punkterna som föreslås för bebyggelse är på höjden intill pulkabacken där marknivån ligger på +24 meter samt vid Granitvägen där markhöjderna uppgår som högst till +23 meter. I övrigt varierar markhöjderna mellan +14 och +21 meter. Bebyggelsen varierar mellan fyra till sex våningar spritt över området. De tillåtna nockhöjderna, borträknat markhöjderna, varierar mellan 15 meter och drygt 26,5 meter. I samrådsförslaget var de högsta tillåtna nockhöjderna knappt 24 meter, skillnaden i höjd beror på att brantare tak tillåts.

Arkitektur, bebyggelsens omfattning och anpassning till topografin

I översiktsplanen (ÖP 2016) beskriver kommunen att staden ska förtätas istället för att utvidgas. Planområdet är i översiktsplanen samt i planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen utpekade för bebyggelse. Planprogrammets illustrationer är schematiska och visar hur en eventuell byggnation av området skulle kunna se ut. Illustrationerna är således inte bindande. Inriktningen vägs mot andra intressen under planprocessen och bebyggelsens omfattning prövas i efterkommande detaljplanering med de riktlinjer som planprogrammet anger. Detaljplanen för Hammarparken har inför granskningen anpassats, bland annat efter de synpunkter som inkommit under samrådet.

Den tillkommande bebyggelsen är ett tillskott till Eriksberg stadsstruktur. Delar av den tillkommande bebyggelsen är högre än den befintliga bebyggelsen vid Gnejsvägen. Däremot är våningsantal upp till sex våningar inget ovanligt i Eriksberg som stadsdel, till exempel är skivhusen vid Västertorg sju våningar och vid Stigbergsvägen finns både bebyggelse i fem och sju våningar. Detaljplanens genomförande innebär att intrycket från Ekebydalen till viss del förändras i och med att skogsbrynet ersätts av bebyggelse i fyra till sex våningar. För att minska påverkan ska bebyggelsen anpassas till topografin och uttrycket ska harmonisera med den omgivande naturen. Påverkan på stadsbilden mildras av de tydliga släppen med grönska som planeras mellan husen och genom att området får en grön karaktär. Det finns därutöver utrymme att plantera buskar och träd på förgårdsmarken framför husen, och detaljplanen utgör inget hinder för att träd och buskar planteras längs med gång- och cykelbanan i Ekebydalen. En grön korridor säkerställs mot den befintliga bebyggelsen söder om planområdet. Den tillkommande bebyggelsen skiljer sig mot den befintliga bebyggelsestrukturen genom att husen står något tätare, detta med syfte att bevara större sammanhängande områden och stråk av naturmark.

Husens placering är anpassade till området förutsättande topografi. Planen ställer även krav på bebyggelsens utformning genom bestämmelser om höjd och omfattning, dessutom regleras bebyggelsens fasader av bestämmelsen f_3 - *Nya byggnader ska avseende färg och fasadmateriell utformas i harmoni med naturen i området.* Bestämmelsen och hur den ska tolkas utvecklas i planbeskrivningen; *Bebyggelsens utformning ska även anpassas till områdets naturkaraktär, vilket tydliggörs i en bestämmelse om färg och material. Byggnaderna ska färgsättas med kulörer som harmonierar med det naturnära läget, till exempel bruna, grå, gula och gröna nyanser. Kulörerna bör vara dämpade, starkt lysande färger, som till exempel vita fasader, riskerar att dominera landskapet och ska därför undvikas. Även fasadmateriellen ska av samma skäl anpassas till platsen och läget nära naturen. Fasaderna kan till exempel vara i trä, tegel, puts eller liknande.*

Efter samrådet har detaljplanen förändrats så lokalgatan inte går lika långt in i området. I det västra kvarteret har två av byggnaderna från samrådsförslaget utgått och kvarteret öppnar sig mot den intilliggande naturmarken och ger på ett sådant sätt ett luftigare intryck än i samrådsförslaget. En del av den nya bebyggelsen kommer sett från söder att ligga skymd bakom den skogsmark som bevaras. Avståndet mellan ny och befintlig bebyggelse vid Gnejsvägen är som närmast drygt 30 meter. Ljusinsläppet till den befintliga bebyggelsen kommer inte påverkas i någon större utsträckningen i och med att den nya bebyggelsen planeras norr om befintlig bebyggelse. De sol- och skuggstudier som gjort inom ramen för detaljplanen visar detta tydligt.

För att minska intrånget i naturmarken kommer parkeringsbehovet att lösas i garage istället för med stora markparkeringsplatser i området.

NATURMILJÖ

Allmänt om naturmiljön och dess värden

Miljö- och hälsoskydds nämnden

Nämnden anser att förtätning i staden som sker på bekostnad av grönområden innebär konsekvenser för miljö och hälsa som behöver beaktas. Det aktuella grönområdet bidrar idag med möjlighet till stadsnära rekreation, utgör livsmiljö för växter och djur och kan även bidra med fler ekosystemtjänster som är viktiga att bevara och stärka när staden växer. Nämnden anser att det är viktigt att utbyggnaden av planområdet tar tillvara och stärker de naturmiljöer som finns i området. Genom väl utformade gröna ytor inom planområdet kan ekosystemtjänster stärkas och bevaras. Planbeskrivningen behöver förtydligas och beskriva hur detta ska göras på ett bra sätt.

Bostadsrättsföreningen Gnejsen

Bostadsrättsföreningen informerar om att parken är klassad med ett påtagligt- och delvis högt naturvärde, och anser att planbeskrivningen felaktigt anger att den del som har högt naturvärde inte kommer att påverkas eftersom både den föreslagna vägen och vändplanen placeras i det område som har högt naturvärde. Föreningen vill att kommunen avstår för att dra in en väg i parken då det medför risker och föroreningar, parken behövs istället för att främja klimatet, biologisk mångfald, utomhusvistelse. Föreningen anser att om det ska byggas, ska bebyggelsen placeras så att fridlysningen av arter och naturvärden samt rekreativvärden och barns lek respekteras. Föreningen föreslår att kommunen tänker om och inte förtätar i de två områden som har högst naturvärde i Eriksberg, Blodstensskogen och Hammarparken.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen

Bostadsrättsföreningen Sandstenen anser att växtligheten bidrar till ett bra lokalt klimat.

Allmänheten

Ett förhållandevis stort antal privatpersoner anser att Hammarparken utgör en värdefull naturmiljö som borde bevaras. Att *”det vore en skymf mot naturen, godorna och människorna i Uppsala att bygga hus i den fina skogen Hammarparken”*, att Hammarparken är *”en oas med djuren och de gamla fina träden”* och att *”det är skamligt och upprörande att Uppsala kommun förstör en vacker plats för människor och för grodor”*. Några informerar om att Hammarparken sammanlänkar naturreservatet Hågadalen-Nåsten och Ekebydalen, Arosparken och kyrkoparken. Någon undrar hur kommunen tänker kompensera exploateringen av värdefull natur och åkermark, en annan uttrycker att *”Kommunen borde satsa mer på att bevara viktiga naturområden”*. Ett par personer anser att befolkningsökningen som den nya detaljplanen medför kommer vara påfrestande för den lilla grönyta som bevaras och att det hotar många arter.

Ett stort antal privatpersoner har synpunkter på hanteringen av naturvärden. I drygt 60 yttranden framförs att *”planbeskrivningen felaktigt beskriver att de höga naturvärdena inte påverkas”* och ett 80-tal personer anser likt bostadsrättsföreningen Gnejsen *”att kommunen inte ska bygga bort två områden med högst naturvärde, Blodstensskogen och Hammarparken”*. Ett par personer skriver att planen innebär skövling av skog med påtagligt naturvärde och en anser att naturvärdena som finns i Hammarparken inte tas tillvara i och med den nya detaljplanen. Drygt tiotal anser *”att projektet kommer att förstöra samtliga natur- och miljövärden i Hammarparken”*. Någon anser *”att politiker och samhällsplanerare borde ta sitt miljöförnuft till fånga när det gäller Eriksbergs skogar”*.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Detaljplanen innebär att den miljö som Hammarparken utgör kommer att förändras, om än i något mindre omfattning än i samrådsförslaget. De delar av området som inte kommer att bebyggas, t ex pulkabacken, lekplatsen och området runt den, kommer även i fortsättningen bidra med möjlighet till stadsnära rekreation samt utgöra livsmiljö för växter och djur. Ambitionen är att även tillkommande gårdsmiljöer för bostäder och för förskolan ska utformas med en tydlig naturkaraktär. Detta bland annat för att bevara stora delar av de ekosystemtjänster som finns beskrivna i kommunens översiktsplan. Planbeskrivningen förtydligas för att beskriva denna ambition.

Ett genomförande av detaljplanen kommer att påverka utpekade naturvärden. I den naturvärdesinventering som gjordes 2015 klassades en del av området som klass 3, påtagligt naturvärde och en del som klass 2, högt naturvärde. Ingen del utgör klass 4, visst naturvärde och ingen del är klass 1, högsta naturvärde. Pulkabacken, Eriksbergsvägen och berörd del av Ekebydalen omfattas inte av någon naturvärdesklass. Sedan naturvärdesinventeringen utfördes har den del av området som hade klass 3 klassats om och är nu klass 2, vilket innebär att en stor del av planområdet nu klassas som ett område med högt naturvärde, klass 2.

Detaljplanen innebär att delar av Hammarparken exploateras och revideringen som skett efter samrådet innebär att mer parkmark sparas, jämfört med samrådsförslaget. Ett genomförande av detaljplanen innebär dock att områden med utpekade naturvärden påverkas. Bedömningen är att nyttan av att tillskapa bostäder väger tyngre än att spara hela parken orörd. Stora delar av Hammarparken sparas dock, både områden med viktiga rekreativa värden som pulkabacken och lekparken men också områden med höga naturvärden.

Viss åkermark kommer att tas i anspråk för Eriksbergsvägen nya dragning och för den tillkommande pumpstationen. Den aktuella jordbruksmarken brukas inte för närvarande. Både vägen och pumpstationen ligger i jordbruksmarkens utkanter och bedöms inte i någon betydande utsträckning försämra möjligheten att i framtiden bruka marken.

Artförekomst och biologisk mångfald

Djurliv generellt

Allmänheten

Privatpersoner skriver att de nya planerna för området missgynnar både djur och natur. En person konstaterar att djurens rätt till liv är liten i praktiken och att kommunen med detta planförslag bidrar till utrotning. En annan skriver att hen anser att fördelarna med bygget inte väger upp mot nackdelarna som det skulle innebära att miljön och djuren i Eriksberg hotas.

Flera privatpersoner räknar upp olika djur de observerat i området; *skogsmård, slaguggla, kattuggla, räv, rådjur, ekorre, fåglar, harar, grodor och småkryp*. En person har bifogat ett foto på ett rådjur i Hammarparken. Några informerar om att rådjur och rävar passerar i den gröna korridoren mellan planerade hus och befintliga hus, de undrar vart detta stråk tagit vägen och anser att den bör bevaras. En person beskriver det stora fågelintresset som gynnats av att kunna se solen, tallarna och fåglarna från sitt fönster sedan 60-talet då husen byggdes.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Detaljplanen har reviderats efter samrådet, ett bredare obebyggt stråk sparas mellan befintlig och tillkommande bebyggelse bland annat med hänsyn till djurlivet.

Artskydd – Fridlysta och skyddade arter

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen anser att det är olämpligt att vänta med artskyddsdispenser till genomförandeskedet och anser att frågan ska utredas samlat under planprocessen så att nödvändiga anpassningar kan göras innan planen antas. Om frågan inte utreds under denna period kan det uppstå hinder att genomföra planen. Länsstyrelsen anser vidare att nödvändiga skadeförebyggande åtgärder ska vara tydliga för respektive byggherre och framgå av genomförandebeskrivningen. För att förbudet enligt artskyddsförordningen ska aktualiseras när syftet med åtgärden är något annat än att döda/störa en djurart eller ta bort/skada växter fridlysta enligt artskyddsförordningen, behöver det enligt praxis finnas en risk att artens bevarandestatus i området riskerar att påverkas för att utlösa förbudet i artskyddsförordningen. Med bevarandestatus för en art avses summan av de faktorer som påverkar den berörda arten och som på lång sikt kan påverka den naturliga utbredningen och mängden hos dess populationer.

Blåsippan är klassad som livskraftig enligt rödlistan. För att undvika kumulativa effekter av exploateringar anser Länsstyrelsen att hänsyn ska tas till förekommande växtplatser i möjligaste mån. Länsstyrelsen anser samråd gällande behovet av skadeförebyggande åtgärder för blåsippan bör kunna hanteras inom ramen för planprocessen. Länsstyrelsen anser att följande åtgärder ska vidtas för att minimera påverkan på arten:

- De som utför arbetet ska ha kännedom om att förekommande växtplatser i området samt tillgång till en karta med växtplatserna markerade.
- Grävarbeten ska undvikas i möjligaste mån på dessa platser så att någon del av beståndet bevaras.
- Upplagsområden och liknande ska inte placeras på markerade växtplatser.

Länsstyrelsens bedömning är att det finns risk för påverkan på groddjur som inte är förenlig med fridlysningsbestämmelserna vid exploatering av det aktuella planområdet och att skadeförebyggande åtgärder behöver vidtas för att undvika påverkan på arternas bevarandestatus på lång sikt. Även de kumulativa effekterna av planerad exploatering av programområdet behöver vägas in. Kommunen har föreslagit att åtgärder kan vidtas i samband med att detaljplanen genomförs för att säkerställa den ekologiska funktionen för groddjur. Länsstyrelsen anser att detta behöver hanteras genom samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken gällande detaljplanens förenlighet med fridlysningsbestämmelserna och behovet av skadeförebyggande åtgärder innan området kan exploateras. Frågor som behöver hanteras inom ramen för detta samråd är åtgärder under byggnationsfasen, övervintringsområden och ledaromar samt faunapassager. Länsstyrelsen anser vidare att frågan inte ska avgränsas till aktuell detaljplan utan hanteras övergripande inom relevanta delar av planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen för att kunna fånga upp de kumulativa effekterna på områdets ekologiska funktion för groddjur.

Länsstyrelsen bedömer att den planerade exploateringen är förenlig med fridlysningsbestämmelserna vad gäller fladdermöss.

Bostadsrättsföreningen Gnejsen

Föreningen anser att planbeskrivningen ska förtydligas med de 6 fridlysta arter som finns, blåsippan, gullviva etc. Föreningen framför att det finns 7 och inte 4 rödlistade arter inom planområdet och 15 signalarter. Finns också kungsfågel är också rödlistad och kan häcka på områden som 0,2 hektar, vilket inte nämns i planbeskrivningen.

Bostadsrättsföreningen informerar om att Hammarparken är ett övervintringsområde för grodor. Årligen räddas 100-tals grodor från att bli överkörda på Eriksbergsvägen. Groddjur är fridlysta i EU och habitatdirektivet ska följas. Föreningen anser att planbeskrivningen hanterar grodorna vagt. Kommunen följer inte sin egen inventering och artportalen. Vidare anser föreningen att kommunen måste vidta andra åtgärder först innan ledstruktur under Eriksbergsvägen och grodhotell byggs. Och säkerställa huruvida åtgärderna haft effekt, innan bortsprängning av grodornas övervintringsplatser.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen

Bostadsrättsföreningen Sandstenen framför i sitt yttrande att området utgör livsmiljöer för bland annat utrotningshotade grodarter som omfattas av EU:s habitatdirektiv. Föreningen anser att det inte räcker med att ersätta groddjurens övervintringsmöjligheter utan att arterna ska skyddas.

Föreningen vårda Uppsala

Föreningen vill framhålla att EU:s art- och habitatdirektiv inte enbart är vägledande utan även innebär en skyldighet att skydda vissa arter, varför den frågan måste utredas ytterligare innan planbeslut fattas. Förekomst av gammal tallskog är en anledning till att området bör bevaras. De anser att förekomsten av granbarksgnagaren och skarptandad barkborre, påvisar att det finns högre skogsvärden i området.

Allmänheten

Många privatpersoner har synpunkter kopplade till biologisk mångfald och skyddade arter. Några frågar hur den biologiska mångfalden påverkas av planförslaget, andra anser att det är tydligt att stora värden för biologisk mångfald kommer att påverkas negativt om husen byggs. En person informerar om att en sällsynt biotop, den uppvuxna blandskogen, förstörs i och med genomförande av planförslaget, en annan beskriver Hammarparken som en nyckelbiotop där flera skyddade arter har sin boning. Det konstateras att i närliggande Ekebydalen finns ingen liknande flora. En person noterar att dispensansökningar inte gjorts, trots att dessa ska göras tidigt i processen enligt Naturvårdsverkets handledning till artskyddsförordningen och trots att det också har påpekats av länsstyrelsen i samrådsyttrande över Planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen.

Cirka 80 privatpersoner anser att om kommunen ska bygga så måste bebyggelsen placeras så att fridlysta arter respekteras. Många av dem beskriver i sina yttranden parken som ett tillhåll för fridlysta och rödlistade djur- och växtarter. Att naturvårdsarterna är spridda över hela området. Ett tiotal personer anser att Hammarparkens bestånd av många kraftiga 100-åriga tallar, granar samt ett aspbestånd bör bevaras, som viktiga för rödlistade arter som kungsfågel, reliktbodyck, tallticka och vintertagging.

Ett 60-tal personer framför att de anser att planen strider mot Miljöbalken. Flera konstaterar att det i planhandlingarna nämns för få rödlistade arter, signalarter samt andra naturvårdsarter, att kommunen inte har uppdaterade uppgifter och någon uttrycker att de fridlysta och rödlistade arterna omskrivs mycket bristfälligt i planen. Många framför att de anser att kommunen spelar ner skogens betydelse genom att inte alla fridlysta arter nämns, att det är tydligt att stora värden för biologisk mångfald kommer att påverkas negativt om husen byggs. En person framför att en alltför stor skövling/ny bebyggelse drastiskt skulle minska de fridlysta arternas överlevnadschanser och de boendes välbefinnande. En person anser att kommunen ska läsa FN:s rapport om artdöden, en annan hänvisar till rapporten "*The global assessment of biodiversity and ecosystem services*" och det allvarliga läget kring hotade arter på grund av människans aktivitet. En yttrande informerar om att dispensansökningar inte gjorts, trots att dessa ska göras tidigt i processen vilket framgår i Naturvårdsverkets handledning

till artskyddsförordningen och som också har påpekats av länsstyrelsen i samrådsyttrande över Planprogrammet för Eriksberg-Ekebydalen. Några privatpersoner tar upp blåsippan specifikt, informerar om att blåsippor är fridlysta och växer i de områden som planeras bebyggas och anser att dispens ska sökas hos Länsstyrelsen.

I cirka 70 yttranden konstaterar man att kommunen påstår att framgångsrik häckning av kungsfågel (rödlistad som sårbar) inte föreligger, trots att kungsfågel kan häcka på så små områden som 0,2 hektar. Ännu fler personer, ca 90 stycken, påpekar att ingen häckfågelsinventering genomförts.

Cirka 90 personer påpekar att ingen inventering av vedlevande insekter genomförts. En person informerar om att det finns furor med potential för den rödlistade reliktbocken.

I ett hundratal yttranden från allmänheten framförs att Hammarparken är ett övervintringsställe för fridlysta grodor och paddor. Ett par personer beskriver att groddjurens aktivitet engagerar invånare och är ett karaktärsdrag för Eriksberg och Hammarparken.

Många skriver att planen strider mot EU:s habitatdirektiv, avseende bland annat åkergroda, och att detta måste följas. Flera anser att kommunen hanterar grodorna vagt och många konstaterar att kommunen benämner de väldokumenterade vintervistena för groddjur som *potentiella* vintervisten men anser att det är *faktiska* vintervisten. Många hänvisar till alla de grodor som årligen körs över på Eriksbergsvägen, några informerar om hur ett antal grodor årligen räddas från att bli överkörda. Någon skriver att det är märkligt att de skyltar om grodvandring som under många år funnits längs Eriksbergsvägen inte längre är kvar.

En privatperson konstaterar att vanlig groda, vanlig padda och åkergroda, samtliga fridlysta, övervintrar i Hammarparken och i hela backen längs med Eriksbergsvägen, men att hälften av dem övervintrar just i Hammarparken. Hen anser att effekterna av byggnationen därigenom skulle vara att populationen av fridlysta grodor i Eriksberg minskar med hälften.

En privatperson har bifogat en egen utförd groddjursinventering. Hen informerar om att delsträckor av Eriksbergsvägen är särskilt drabbade av överkörda groddjur. Vägsträckan nedan de skogsklädda delarna av Hammarparken från Granitvägen i väster fram till pulkabacken i öster var en sådan delsträcka med många överkörda grodor och paddor. En exploatering av Hammarparken medför att de övervintringsmöjligheter som idag finns i skogsslutning helt exploateras bort. Utom möjligen några mindre ytor allra närmast pulkabacken i öster.

En annan person har under slutet av mars till början av maj 2019 genomfört en inventering av överkörda grodor och paddor på Eriksbergsvägen och funnit cirka 300 stycken. En annan person skriver att bebyggelse i Hammarparken förstör livsbetingelserna för fridlysta grodor, en beskriver grodornas vandringslust ner till dammarna i Ekebydalen och ett par andra personer anser grodorna behöver en tunnel under vägen mellan Hammarparken och Ekebydalen för att förenkla deras vandring.

Många anser likt bostadsrättsföreningen Gnejsen att kommunen måste vidta andra åtgärder först innan ledstruktur under Eriksbergsvägen och grodhotell i dalen byggs. Och säkerställa huruvida åtgärderna haft effekt, innan bortsprängning av grodornas övervintringsplatser. Några undrar om det finns garantier för att åkergrodan kommer att överleva, samt om och hur det kommer att säkerställas att grodhotell byggs och om groddjurens överlevnad kommer att säkerställas under byggperioden.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Detaljplanen har reviderats efter samrådet bland annat i syfte att förtydliga planens påverkan på de arter som finns i området och den biologiska mångfalden. Planhandlingarna har uppdaterats avseende antalet skyddade arter inom planområdet, och vilka skydds- och skötselåtgärder som krävs i för att minimera planens påverkan. Bland annat har blåsippan växtplatser markerats på en karta så att det blir tydligt vilka delar som berörs av byggnation. Handlingarna har förtydligats med var grävarbeten ska undvikas i möjligaste mån samt att upplagsområden och liknande inte ska placeras på markerade växtplatser, som inte berörs av bebyggelsen.

I fråga om groddjuren har ett samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken gällande detaljplanens förenlighet med fridlysningsbestämmelserna och behovet av skadeförebyggande åtgärder genomförts med länsstyrelsen och kommunen har fått ett föreläggande om hur groddjuren ska hanteras. Den utredning som utfördes inför samråd visade att delar av planområdet kan hysa potentiella övervintringsområden. Dessa områden berörs av bostadsexploateringen. Utredningen visar även på ett stort antal överkörda groddjur på Eriksbergsvägen. De skadeförebyggandeåtgärderna är att nya övervintringsplatser i form så kallade grodhotell i omgivningarna kring dagvattendammarna i Ekebydalen anläggs och att avskärmande hinder, barriärer, vid Eriksbergsvägens norra kant uppförs. De avskärmande hindren ska kompletteras med växtlighet. Dessa åtgärder planeras att utföras i samband med att vägen byggs om, innan bostadshuset uppförs. Den permanenta barriären ska anläggas under perioden september till mars innan dess ska grodhotellen uppförts. Genomförandet av detaljplanen söder om Eriksbergsvägen får påbörjas tidigast under juni månad efter att barriären är på plats. Under genomförandetiden ska skyddsåtgärder vidtas för att i möjligaste mån inte döda eller stänga in groddjur. En kontrollansvarig kommer att utses som ansvarar för att föreläggandet efterföljs samt återrapporterar till länsstyrelsen.

En inventering av häckande fåglar har inte bedömts vara nödvändig. Alla fåglar är skyddade under häckning och planbeskrivningens genomförandebeskrivning kompletteras med riktlinjer för när avverkning ska undvikas.

Efter samråd har en inventering av cinnoberbagge och dess potentiella livsmiljöer utförts i Hammarparken, detta trots att inga tidigare fynd av cinnoberbagge gjorts inom planområdet. Cinnoberbagge har dock hittats på andra platser i Eriksberg och populationen av cinnoberbagge från södra Uppsala bedöms som så isolerad från andra förekomster att den utgör en lokal population. Inga fynd gjordes under inventeringen av planområdet hösten 2020 men inom området finns flera lämpliga substrat för just cinnoberbagge. Därutöver fann man framtida lämpliga substrat, både inom och strax utanför planområdet. Om de i utredningen föreslagna åtgärderna genomförs, i syfte att bevara och skydda de framtida substrat som inte påverkas av bebyggelsen, bedöms inte cinnoberbaggens lokala population påverkas negativt av planen. Planhandlingarna har kompletterats med de åtgärder som behöver utföras. Åtgärderna innebär bland annat att träd som avverkas som en följd av bebyggelsen ska sparas som veddepåer inom eller nära planområdet. Dessa åtgärder gynnar även fler vedlevande insekter, som till exempel reliktböck och barkborre.

De flesta kända lokaler för vintertagging kommer att sparas som natur inom planen. Även lokaler för tallticka kommer finnas kvar inom planområdet.

Träd och träd nätverk, övrig grönstruktur

Länsstyrelsen

Inom planområdet finns äldre träd, framförallt tall, samt fynd av rödlistade arter knutna till äldre tallar. Hammarparken utgör del av nätverket för gammal tall och beskrivs som en ”stepping stone” mellan Stadsskogen och Hågadalen. Det framgår inte av planhandlingarna i hur stor omfattning träd som utgör så kallade särskilt skyddsvärda träd berörs av planerad bebyggelse eller i vilken omfattning sådana träd kan sparas. Jätteträd, mycket gamla träd och grova hålträd bör enligt åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd betraktas som omistliga. Grova, gamla eller ihåliga träd har en mycket stor betydelse för olika djur- och växtarter. Förekomsten av sådana träd är i många fall avgörande för många hotade arters överlevnad. Generellt gäller att ju äldre och grövre ett träd blir desto fler arter kan det utgöra livsmiljö för. Med tiden får ett träd en mängd olika miljöer, till exempel grov bark, solexponerad ved och håligheter som utgör grunden för trädens stora biologiska mångfald, se även Länsstyrelsens yttrande gällande planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen 2017 (Länsstyrelsen dnr. 402-7999-16). Länsstyrelsen anser att särskilt skyddsvärda träd samt träd med känd förekomst av rödlistade arter i första hand ska bevaras och att de, om sådana träd behöver avverkas, ska tas tillvara på sådant sätt att förekommande arter får en fortsatt tillgång till lämplig livsmiljö. Exempelvis genom att flytta stammar till lämpliga platser. Hur detta ska göras anser Länsstyrelsen ska framgå av detaljplanens genomförandebeskrivning.

Bostadsrättsföreningen Gnejsen

Bostadsrättsföreningen anser att alla träd ska sparas. De framför att Hammarparken utgör en grön kuliss från Hågadalen som skymmer husen på Gnejsvägen, att ersätta skogen med byggnader går tvärs emot tidigare planer. Föreningen informerar om att Hammarparken är en del i stadens struktur av gröna kilar och anser att kommunen bör räkna in trädbestånd längs med Ekebydalens kant och längs Eriksbergsvägen då träden är viktiga delar i en grön spridningskorridor t.ex. för asp nätverket och tallkonnektiviteten.

Allmänheten

I ett stort antal yttranden (cirka 100) beskrivs parkens roll som grön kil/spridningskorridor. Många anser i likhet med bostadsrättsföreningen Gnejsen att träden är viktiga som spridningskorridor för asp och tall. Några anser att Hammarparken behövs som en passage mellan Stadsskogen och Hågadalen. Många personer anser att man ska räkna in trädbestånden i Ekebydalens kant och längs med Eriksbergsvägen. En person informerar om att träden är de sista resterna av den ursprungliga skogen i Eriksberg och en annan person informerar om att Hammarparken är en gammal naturskog med många olika naturtyper representerade.

Flera önskar att skogen eller delar av den sparas. Någon anser att det finns bättre alternativ än att skörda skogen. En handfull personer uttrycker att ”*man inte ska ta ned något träd*”, en person skriver att hen anser att så många träd som möjligt i Hammarparken måste bevaras. Andra är mer specifika, en person anser att den del av Hammarparken som ligger mellan lekplatsen och cykelvägen bör lämnas orörd, liksom berget och träden nedanför lekplatsen och en annan skriver att naturmark bör bevaras mellan kvarteren i enlighet med riktlinjer i planprogrammet. Ytterligare en person anser att en väl tilltagen spridningskorridor ska bevaras, hela vägen från Granitvägen och ner till Ekebydalen, och föreslår att ta bort husvolymen för att bredda avståndet mellan nya och befintliga hus.

Några uttrycker kritik mot avverkingen av träd kopplat till miljö och klimat. ”*Anser att skövla/ta bort huvuddelen av de viktiga träd som spelar viktig roll i en grön spridningskorridor är emot alla principer då det gäller miljö och klimatpåverkan och kan aldrig försvaras genom att människor*

behöver bostäder”. En person föreslår att kommunen satsar pengar på att plantera träd och på forskning angående klimatet istället för att bebygga området.

Några personer skriver specifikt om tallarna i området. En person anser att Hammarparkens raka och fina furor ska fridlysas, en annan skriver att Hammarparkens tallbestånd är unikt. En handfull personer protesterar mot att fina tallar, granar och andra värdefulla träd huggs ner och ersätts av nyplanterade träd. En person informerar om att markförsurande ämnen bildas i viss mån när skogen avverkas.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Det finns en del gamla tallar i Hammarparken, och dessa utgör en av flera ”stepping stones” mellan Stadsskogen och Hågadalen. Det är bland annat därför delar av området kommer att bevaras. Träd av olika arter kommer dock att behöva tas ner för att ge plats för bostadshus och gårdar, men många träd kommer att bevaras i de delar av planområdet som inte får bebyggas. Att fridlysa områdets furor är dock inte aktuellt. Planhandlingen har förtydligats så att de framgår vilka skyddsvärda träd som finns i området, och vilka av dessa som berörs av byggnationen och vilka som bevaras. Handlingen har också förtydligats med avseende på hur de träd som tas ner ska tas om hand för att även fortsättningsvis bli en tillgång i området, till exempel för olika vedlevande djur. Vid nyplantering av träd inom allmän plats ska arter typiska för området användas.

Det stämmer att avverkning kan bidra till ökad försurning, men den del av planområdet som berörs av avverkning är relativt begränsat till ytan. Dessutom ger Uppsalas generellt sett höga kalkhalt i marken ett skydd mot försurningspåverkan, vilket bland annat innebär att närliggande vattenförekomsten Hågaån inte är klassad utifrån försurning.

Utökade utredningar avseende naturmiljö

Bostadsrättsföreningen Gnejsen

Bostadsrättsföreningen Gnejsen anser att det saknas en inventering av skogen under sensommaren och hösten. Föreningen saknar även en häckfågelsinventering samt eftersökning av vedlevande insekter. Föreningen informerar om att naturvårdsarter finns i hela området, och höga värden för biologisk mångfald kommer att påverkas negativt om husen byggs.

Allmänheten

I flera av de yttranden som inkommit från privatpersoner efterfrågas utredningar och analyser av olika slag. Några privatpersoner anser att en ordentlig inventering av skogen bör göras under alla tre relevanta årstider (vår, sommar och höst), andra uttrycker att man ska göra en ordentlig inventering av naturvärden (bland annat vedlevande arter, häckfågel och träd). Flera anser att den genomförda groddjursinventeringen är vag och okritisk. En person skriver att *”det är nödvändigt att byggenskap föregås av grundliga undersökningar beträffande förutsättningar avseende bla. naturvärden, mark och vatten, naturmiljö, kulturarv, hälsa, trafik samt vilka konsekvenser ev. byggnation kan leda till”*.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

En kompletterande naturundersökning i form av en inventering av cinnoberbagge har utförts hösten 2020, i övrigt anser kommunen att de utredningar som har gjorts gällande naturmiljö är tillräckliga tillsammans med de revideringar och förtydliganden som gjorts i detaljplanen.

PARKER OCH GRÖNYTOR

Allmänheten

Flera personer anser att det viktigt för de boende att grönområden, parker och träd bevaras. Att det inte går att väga upp med enstaka träd. Skogsområden måste vara en naturlig del i boendemiljön även efter förtätning. En person anser att det kommer bli ett högre slitage på kvarvarande grönområden. En person förslår att de två byggnaderna närmast det befintliga parkeringsgaraget utgår för att kunna bevara skogsdungen och bergknallen, någon undrar var den ”gröna kilen” mellan Hammarparken och Hågadalen tagit vägen.

Några personer påpekar att bebyggelse kommer att påverka landskapsupplevelsen av och från Ekebydalen med tillhörande koloniområden. Om bebyggelsen placeras så nära Ekebydalen kommer dalen upplevas som en del av den nya bebyggelsens bostadsgårdar och att det inte längre kommer kännas lika fritt röra sig i området, vilket medför att dalen indirekt blir mindre. I ett yttrande konstateras att planeringen i Arossparken stoppades för att värna det gröna stråket till Hågadalen, och att det nu istället tas mark från Ekebydalen för att bygga nya vägar.

En person beskriver att Ekebydalen är en viktig del i Hågastråket, som har en lång historia. Ekebydalen har stora värden som anses måste bevaras och stärkas. Värdena består av öppen slätt med bra variation i landskapstyper och där omgivningarna inte är påträngande utan där bebyggelse finns är den låg och ej sammanhängande. Hen anser att öppenheten bör bevaras och stärkas, att inga staket, stängsel, häckar eller andra avgränsningar bör tillkomma och att det ska undvikas att dela upp området i avgränsade delar avsedda för separata aktiviteter.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

En detaljplan reglerar mark- och vattenområdets användning. Användningen delas upp mellan kvartersmark och allmän plats. Planområdet är uppbyggt kring kvartersmark som i detta fall är bostadsmarken för de tillkommande bostäderna, och den allmän plats som i detaljplanen är park, natur och gator.

Planförslaget har mellan samråd och granskning förändrats för att bevara en större andel mark som allmän plats, det vill säga park och natur. Bland annat har de två byggnadskropparna närmast det befintliga garaget vid Granitvägen utgått och där bevaras istället ett sammanhängande grönt stråk. Lokalgatan som planeras i området förkortas avsevärt. Möjlighet att röra sig igenom området kommer att säkerställas i detaljplanen, både via den gång- och cykeltväg som kommer anläggas genom området samt i bevarad naturmark från Stigbergsvägen till Granitvägen. Förslaget innehåller även flera släpp mellan de planerade husen för att möjliggöra för utblickar samt för passage på kvartersmark. Detaljplanens genomförande kommer sannolikt att bidra till att fler personer rör sig i området vilket på sikt kan ge ett ökat slitage på de allmänna platserna. Däremot är tillgången till naturområden stor både inom planområdet samt i dess närhet.

I och med detaljplanens genomförande kommer Eriksbergsvägen att rätas ut, det innebär i praktiken att vägen bitvis flyttas ut i Ekebydalen. Uträtningen av vägen medför att bebyggelsen i högre utsträckning kan anpassas till den befintliga topografin samt att ett stråk av naturmark kan bevaras mellan tillkommande och befintlig bebyggelse. Att vägen rätas ut bedöms inte påverka Ekebydalens funktion då det bara är en marginell minskning av hela dalens utbredning. Närmast Hammarparken kan dock upplevelsen av dalen förändras för dess besökande då Hammarparkens delvis skogsbeklädda

landskap ersätts med bebyggelse. Dalen är och ska fortsatt vara tillgänglig för allmänheten och ska inte privatiseras.

TRAFIK

Generellt (trafikflöden)

Föreningen Vårda Uppsala

Föreningen anser att trafikbelastningen behöver analyseras ytterligare. Biltrafiken har ökat på senare år på Granitvägen och ytterligare en ökning kan innebära stora säkerhetsrisker och negativa miljöeffekter. Sikten är dessutom skymd på större delar av Granitvägen och bilar kör i hög hastighet och det har skett olyckor på sträckan. Befintliga bostadshus ligger nära gatan och den tilltänkta bebyggelsen kommer att bidra till trafikökning och från störningar från trafiken. Även Ekebydalsvägen mellan Eriksberg och Flogsta är hårt belastad av trafik och tung trafik idag. Köerna är ofta långa vid den enfilsbron, som utgör överfart över det vattenflöde som rinner från fågeldammarna i Ekebydalen till Hågaån. Det kan innebära onödiga utsläpp av avgaser och andra störningar av trafiken.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen

Bostadsrättsföreningen Sandstenen framför att bebyggelsen kommer innebära ökad biltrafik och att det kommer medföra mer buller och avgaser.

Allmänheten

Några personer påpekar Granitvägen redan idag är högt trafikerad och det blir ökade trafikmängder av ny bebyggelse. De anser att det saknas resonemang kring hur trafiken kommer öka, planer för den, och hur det stämmer överens med kommunens miljömål. En person anser att kommunen borde försöka minska biltrafiken istället för att rita en ny väg i området. Några personer tror inte på ambitionen om att bilanvändningen kommer minska. En person saknar information om befintliga hastigheter på Granitvägen och Eriksbergsvägen. En annan person anser att planförslaget ökar risken för olyckor.

En annan person anser att trafikmängden på Flogstavägen kommer att kraftigt öka och att vägen redan idag är hårt belastad och borde förses med trafik hinder.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

De trafikmätningar och prognoser som genomfördes i samband med planprogrammet bedöms vara tillräckliga. Granitvägen och Eriksbergsvägen är i dagsläget breda gator med få korsningspunkter som uppmuntrar till höga hastigheter. Granitvägens och Eriksbergsvägens körbanor kommer i och med planens genomförande av att smalnas av från nio meter till sju meter. Avsmalningen tillsammans med att det till följd av byggnationen tillkommer fler korsningspunkter kan medföra en sänkning av hastigheterna i området. Uppsala kommun har genomfört en hastighetsöversyn i kommunen och skyltad hastighet har på Granitvägen och Eriksbergsvägen sänkts från 50 kilometer i timmen till 40 kilometer i timmen. Efterföljs inte hastighetsbegränsningarna kan det bli aktuellt med hastighetsreducerande åtgärder. Det kan till exempel vara gupp, trafik hinder eller anläggande av planteringar, vilket är åtgärder som inte regleras av en detaljplan.

Vägnät

Allmänheten

Många personer anser att den nya lokalgatan och vändplanen i Hammarparken helt ska utgå, andra anser att den i alla fall ska förkortas. Det uttrycks att kommunen borde undvika att göra så stora förändringar på det befintliga vägnätet, och att placeringen av infarten till lokalgatan är trafikfarlig. En person anser att vägen istället ska dras från Stigbergsvägen bakom pulkabacken till planområdet. En annan person undrar hur räddningsfordon och flyttbilar ska nå JM:s hus (det sydligaste kvarteret). Några personer anser att vändplanens placering intill pulkabacken är olycklig ur trafiksäkerhets-synpunkt.

En person anser att gatorna inte ska smalnas av då det kommer medföra bilköer och mer tomgångskörning. Några personer påpekar att det är för få korsningspunkter på Eriksbergsvägen att det kommer generera höga hastigheter. Det föreslås att det ska anläggas en säker passage över Granitvägen.

Några personer anser att Eriksbergsvägen inte ska flyttas, eftersom det innebär en avsmalning av Ekebydalen som är en viktig del av Hågastråket. Andra tycker att det är bra att Eriksbergsvägen planeras att flyttas norrut. En person tycker att det är tråkigt att det ska dras en väg genom Ekebydalen och Kolonilotterna. En person påpekar vikten av att vägen mot Håga finns kvar, och att den har fallit bort på vissa av kartorna.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Mellan samråd och granskning har planförslaget reviderats, den lokalgata som planeras i området har förkortats avsevärt. Fler funktioner löses i det nya förslaget med infarter och anläggningar på Eriksbergsvägen och Granitvägen. Den nya lokalgatan är dock nödvändig för att möjliggöra till exempel angöring och sophantering för några av de nya bostäderna. Lägena för de nya infarterna har studerats bland annat genom siktstudier och bedöms vara trafiksäkra.

En genomgående väg från Granitvägen till Stigbergsvägen studerades tidigt i planprocessen, men bedömdes inte lämpligt eftersom pulkabacken enligt planuppdraget ska bevaras.

Inom planarbetet studeras räddningstjänstens krav vilket även följs upp under bygglovsprövningen. Det innefattar bland annat uppställningsplatser för brandbilar, utformning av bebyggelsen, infartsvägar osv. Där behovet finns kommer byggnader inom planområdet förses med brandskyddade trapphus. De förändringar som gjorts i detaljplanen kommer räddningstjänsten ha möjlighet att yttra sig på under granskningsskedet.

De avsmalnade gatorna innebär att gång- och cykelvägarna breddas, vilket ger gående och cyklister bättre framkomlighet. Gaturummen i Eriksberg är generellt väl tilltagna med breda körbanor. Sektionerna som föreslås för Granitvägen och Eriksbergsvägen innebär en breddning och tillskapande av dubbelsidiga gång- och cykelvägar. Bredden på körbanan bedöms som lämpligt för trafikmängden samtidigt som kollektivtrafik kan trafikera gatorna.

Uträtningen av Eriksbergsvägen kommer att ta en bit av Ekebydalen i anspråk men det är inget som bedöms påverka dalens funktion. Vägen placeras väster om kolonilotterna och påverkar inte lotternas utbredning.

Vägen mot Håga styrs inte i detaljplanen, men är en förutsättning för planeringen. Att den inte finns med på vissa av illustrationerna är för att den inte är en del av detaljplanen. Enligt de prognoser som

togs fram i samband med planprogrammet bedöms inte trafikmängderna på vägen mot Flogsta öka i någon större utsträckning då merparten av den trafikökning som exploateringen genererar kommer belasta Norbyvägen. Däremot görs hastighetsöversyner för kommunens vägar kontinuerligt, likasom om det finns behov av eventuella hastighetsdämpande åtgärder. I kommuns översiktsplan är kopplingen mellan Granitvägen och Flogsta utpekad som ett ej detaljstuderat gatureservat. Planen förhindrar inte en framtida vägdragning.

Gång- och cykeltrafik

Äldrenämnden

Äldrenämnden anser att för att öka tillgängligheten och tryggheten kan det behöva skapas fler tillgänglighetsanpassade övergångsställen över Eriksbergsvägen/Ekebydalsvägen. I övrigt har äldrenämnden inga invändningar mot den planerade bebyggelsen.

Förskolan Grannbarnens styrelse och personal

Förskolan Grannbarnens styrelse och personal anser att cykelkopplingen mellan Eriksbergs centrum och Ekebydalen försvinner i och med att cykelvägen genom Hammarparken avslutas i en vändplan för biltrafik.

Allmänheten

Några personer anser att planförslaget inte tar hänsyn till befintligt gång- och cykelmonster. Att förslaget innebär att cykelvägen mellan Hågaskolan till Eriksbergsskolan mot Flogsta och Håga tas bort och istället ersätts med en lokalgata, vilket försämrar trafiksäkerheten.

En person anser att det befintliga gång- och cykelvägar är otrygga och dåligt upplysta. En annan person anser att cykelvägen planeras åt ”fel håll”, att det behövs en koppling in mot stan.

En person informerar om att befintliga gångar/stigar saknar övergångar över diken, vilket gör att det inte ger ett sammanhängande stråk.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömning

En detaljplan reglerar användningen av mark, med bestämmelser som till exempel *park* och *gata*. Användningsbestämmelserna kan ses som samlingsbegrepp där flera funktioner är tillåtna. Gång- och cykelväg kan regleras separat med användningarna *gång* och *cykel* men ingår till exempel också både inom användningarna *park* och *gata*. Den gång- och cykelväg som leder igenom Hammarparken kommer att fortsätta längs med lokalgatans norra sidan och ansluta till gång- och cykelvägen längs med Eriksbergsvägen. Att planlägga gång- och cykelvägen separat ger mindre flexibilitet i planen.

Detaljplanen innefattar breddning och tillskapande av gång- och cykelvägar på båda sidorna av Granitvägen och Eriksbergsvägen. Dessa kopplas ihop med den gång- och cykelväg som går igenom Hammarparken. I planeringen av gång- och cykelvägarna innefattas även passager över bilvägarna för att koppla samman med det övriga gång- och cykelnätet, passagera och dess utformning regleras inte i detaljplanen.

Att det blir fler personer och bebyggelse i området kan öka tryggheten då det blir fler ”ögon på gatan”. Belysning är en viktig fråga för både tryggheten och trafiksäkerhet. Gång- och cykelvägen ansluts till det befintliga gång- och cykelnätet in mot staden i och med att den kopplas ihop med gång- och cykelvägen längs med Eriksbergsvägen. Dragningen är gjord för att uppnå en tillgänglig lutning på gång- och cykelvägen. Gång- och cykelvägen är en ersättning av den befintliga mellan Eriksberg och

Flogsta. Stigar är något uppkommer av spontant av människors rörelsemönster och är således svårt att reglera i en detaljplan, i och med planens genomförande kommer vissa stigar att försvinna, på sikt är det dock troligt att nya stigar uppkommer. Det är gång- och cykelvägen genom Hammarparken som är den primära vägen igenom området, utöver det finns ett naturstråk som sträcker sig igenom området i öst-västlig riktning där det finns möjlighet att röra sig igenom terrängen. Övergångar över diken är inget som regleras i detaljplanen.

Kollektivtrafik

Region Uppsala

Region Uppsala (Trafik och samhälle, UL) ser positivt på planförslaget. Planförslaget ligger i nära anslutning till hållplatserna Gnejsplan och Gnejsvägen som trafikeras av linje 2, 12, och/eller 30.

Allmänheten

Två personer anser att kollektivtrafiken i området är dålig, vilket leder till att man måste ha bil. En person undrar hur bussarnas rutt kommer se ut.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Kommunen ansvarar inte för kollektivtrafiken utan det är Region Uppsalas ansvarsområde. Däremot så möjliggör kommunen kollektivtrafikens framkomlighet i den fysiska miljön. Eriksbergsvägen och Granitvägen är dimensionerade för att klara kollektivtrafikens behov. Planområdet har i dagsläget god försörjning av kollektivtrafik.

Parkeringsplatser

Förskolan Grannbarnens styrelse och personal

Förskolan Grannbarnens styrelse och personal anser i sitt yttrande att ingen markparkering ska tillåtas inom planområdet, utan att det ska lösas i garage under de nya husen.

Allmänheten

Flera personer anser att antalet planerade parkeringsplatser är för få i proportion till antalet nya bostäder. Redan idag är parkeringssituationen ansträngd i Eriksberg. Kommunen borde bygga ett parkeringshus för att minska gatuparkeringen. Några personer anser att parkeringsplatsen vid förskolan ska flyttas från grönområde och den ytan istället blir en lektyta för barn.

Två personer anser att eftersom de nya husen kommer ha tillgång till garage kommer de boende där välja bilen istället för att gå, cykla eller åka kollektivt. En person informerar att det finns tomma parkeringsplatser i Flogsta.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Inom planområdet planeras två garage under bostadskvarteren som försörjer i princip hela det parkeringsbehov som den tillkommande bebyggelsen behöver. Utöver garagen planeras markparkeringar vid förskolan för att tillgodose verksamhetens behov, dessa är placerade längs med Eriksbergsvägen. Utöver förskolans markparkeringar tillkommer även ett fåtal parkeringsplatser som behövs för att klara de krav som ställs på tillgänglig angöring. Detaljplanen regleras med bestämmelsen n₁ *Marken får inte användas för parkering*, vilket hindrar anläggandet av markparkeringar inom stora delar av planområdet.

Uppsala kommun har en parkeringsnorm, *Parkeringsstal för Uppsala*, som är beslutad av Plan- och byggnadsnämnden. Syftet med parkeringstalen är att ge en vägledning för parkering, både för bilar och cyklar, på kvartersmark. Parkeringstalen baseras på boarean vilket fastställer ett minimum av parkeringsplatser. Antalet parkeringsplatser kan sedan reduceras utefter ett antal olika faktorer, bland annat cykelavstånd till centrum, närhet till kollektivtrafik samt mobilitetsåtgärder som till exempel bilpool. I detaljplaneförslaget finns utrymme för att klara parkeringsnormen.

SOCIAL HÅLLBARHET/SOCIAL INFRASTRUKTUR

Bostäder i olika typer, storlekar, prisnivåer och upplåtelseformer

Hyresgästföreningen

Hyresgästföreningen ser positivt på visionen att bygga blandat med hyresrätter och bostadsrätter integrerat i samma byggnad.

Allmänheten

En person undrar varför området inte planeras för mer integration och andra typer av boendeformer, så som kollektivhus, seniorboenden, gruppboende eller för funktionshindrade?

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

En detaljplan reglerar inte boende- eller upplåtelseformer. I och med försäljningen av marken, det vill säga markanvisningen, har kommunen dock ställt krav om att viss del av bostäderna ska vara hyresrätter. Markanvisningen innebär att norra kvarteret ska upplåtas med hyresrätt och södra kvarteret med bostadsrätt. Markanvisningen innebär också att minst 20% av antalet lägenheter inom respektive kvarter ska vara 4 ROK eller större. Minst 30 % av lägenheterna ska vara små lägenheter på två rum och kök eller mindre. Respektive byggaktör ska verka för att andelen större lägenheter ökar till 25 %. Inom norra kvarteret ska en förskola om fyra avdelningar ska inrymmas i bottenvåningen. Kommunen har förtur att köpa upp till 10 % av bostadsrätterna och hyra 15% av hyresrätterna.

Inom markanvändningen B, det vill säga bostäder, ingår olika typer av boendeformer. Planen hindrar således varken kollektivhus, seniorboende eller gruppboende. Alla lägenheter ska utformas tillgängliga för personer med funktionsvariationer, vilket bevakas i bygglovsskedet.

Skola/förskola

Utbildningsförvaltningen

Utbildningsförvaltningen estimerar ett tillkommande behov av cirka 80 förskoleplatser och ca 160 platser för grundskola. Den nya förskolan som föreslås i bottenvåningen i bostadshuset beräknas täcka det tillkommande behovet av förskoleplatser. Med anledning av att både Hågalsskolan och Eriksbergsskolan är fullbelagda är det svårare att bedöma vart de 160 elevplatserna ska skapas. Fortsatt byggnation inom området Eriksberg kommer också generera behov av ytterligare skoltomt för grundskola inom området. För att uppfylla läroplansmålen för idrott, behöver även bokinnsbara simhallar öka. Då dagens simhallar inom Uppsala är få, räknat per invånare.

Utbildningsförvaltningen uppskattar föreslagen placering av förskolan intill vändplanen, med gård vänd bort från bostadshuset samt intill kvarvarande park, lekplats och pulkabacke. Det är även positivt att pulkabacke bevaras, då denna används av bland annat skolor och förskolor.

Utbildningsförvaltningen anser att förskolegården om 20–25 kvm per barn skulle bli bättre om den utökades i storlek, utan att allmänna platser såsom pulkabacken påverkas. Med en gård om 20–25 kvm per barn, är det svårt att åstadkomma en grön utemiljö, då slitaget blir hårt. Gården är strax över det minimimått som kommunen hänvisar till idag. Kommunens riktlinjer är dock 40 kvm per barn, vilket stämmer överens med Boverkets riktlinjer ”Gör plats för barn och unga”.

Miljö- och hälsoskydds nämnden

Nämnden anser att riktlinjer enligt Uppsala kommuns lokalprogram för utemiljö för förskola och skolgårdars storlek (förskole gård på 40 kvm per barn där 20 kvm per barn är ett minimimått) ska uppfyllas.

Bostadsrättsföreningen Gnejsgårdarna

Bostadsrättsföreningen Gnejsgårdarna anser att det är synd att dra in en gata genom Hammarparken mot baksidan av pulkabacken, för att personal och föräldrar ska nå förskolan smidigt. De anser att det inte blir en trafiksäker situation för barn. De föreslår en avstigningsplats för förskolan vid Eriksbergsvägen istället. Det bidrar dessutom till bättre luft för barnen. Föreningen ställer sig även frågande till hur det rimmar med barnperspektivet som Uppsala kommun ska ta hänsyn till i allt arbete.

Styrelse och personal på Grannbarnens förskola

Anser att planen inte tar hänsyn till vetenskapliga rön om hållbar stadsplanering. Hänvisar bl.a. till boken ”Evidensbaserad stadsutveckling” (Forsemalm och Johansson, 2019) som ett stöd för att tillgodose barns perspektiv i stadsplanering. Hänvisar även till Helena Jungmark, nationell samordnare för barns och ungas utemiljö, och kritiserar hård exploatering som leder till att lek- och grönytor på bostadsgårdar och förskolegårdar reduceras till ett absolut minimum.

Menar att en av anledningarna till att Förskolan Grannbarnen på Gnejsvägen genomgående får höga betyg är närheten till Hammarparken och deras pedagogiska inriktning på naturstudier och utomhusvistelse. De skriver att barnen uppskattar de naturliga lekmaterial som naturen erbjuder, som kottar, pinnar och smådjur liksom möjligheterna till spontan lek på bergknallarna och bland stigar och träd. Beskriver även hur parken används för fruktstunder och picknick av förskolan liksom för gymnastik, skid- och madrassåkning.

Förskolans personal använder Hammarparken med en inarbetad metodik som utvecklats och finjusterats över fyrtio års tid och som är kopplad till fasta punkter i parken, som försvinner i det nuvarande planförslaget, ex. Grannbarnens knytteplats som enligt detaljplanen förvandlas till en asfalterad vändplan.

Förskolan Grannbarnen ligger mycket nära detaljplaneområdet och att de har barn sovandes utomhus, vilka kommer påverkas av ökade bullernivåer, partikelutsläpp och avgaser.

Förskolan Grannbarnen föreslår att det initieras en co-designprocess som knyter samman förskolan med en aktör som kan projektleda en samskapande och varsam planering av Hammarparken och därigenom sörja för att Grannbarnens verksamhetsbehov och önskemål tas hänsyn till. I Uppsala finns flera framträdande landskapsarkitektkontor som skulle kunna ta sig an uppgiften och en aktör som Biotopia skulle kunna bidra med sin kunskap och erfarenhet om hur Hammarparkens naturvärden och Grannbarnens knytteplats och skogskök skulle kunna ges en än tydligare emfas med hjälp av olika

pedagogiska interventioner. Resultatet av en samskapande process skulle också kunna komma den förskola som planeras i ett av de föreslagna husen till gagn.

Styrelsen och personalen vid Grannbarnens förskola anser att det är grundläggande att de informeras kontinuerligt om planerna i Hammarparken då detta är en viktig fråga för verksamhetens framtid. Hammarparken har många inneboende kvaliteter förtjänar att nya ekologiska värden tillkommer när området exploateras, och delar gärna med sig av den platsspecifika kunskap som finns i Grannbarnens verksamhet hos både barn och personal.

Bostadsrättsföreningen Sandstenen

Bostadsrättsföreningen Sandstenen anser att ökad biltrafik innebär en försämring för cyklade skolbarn.

Allmänheten

Några personer framför att Grannbarnens förskola inte har någon inhägnad gård och Hammarparken används av förskolan för lek och i deras pedagogiska verksamhet. En person anser att förskolan kommer ha svårt att överleva dels under byggprocessen och eftersom omgivningen kommer förändras radikalt.

Flera personer anser att det är otryggt att det planeras en så stor väg mellan den nya förskolan och lekplatsen.

I de yttranden som inkommit undrar flera personer hur skolorna i Eriksberg ska klara av att ta emot flera hundra nya elever. Ett flertal personer påtalar att Hammarparken används som skolväg.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Barnperspektivet är ett perspektiv som kommunen beaktar i detaljplaneprocessen. I denna detaljplan tar det sig uttryck genom bland annat att en förskola tillskapas, pulkabacken och lekplatsen bevaras samt att stor del naturmark säkerställs som allmän plats.

Enligt planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen kan det behov av skolplatser som uppstår till följd av utbyggnaden av stadsdelen tillgodoses genom en utveckling av befintliga skolor i Eriksberg med omnejd. Utbyggnaden av skolorna kan innebära framtida planläggning. Inom programområdet finns förutom ytor i anslutning till befintliga skolor som möjliggör utvidgning av skolområdet även ytor för nyetableringar av skollokaler, både förskola samt grundskolor. De nya skoltomterna pekades ut efter önskemål om fler tomter för skola från utbildningsförvaltningen i programprocessen, för att tillgodose behovet samt att underlätta eventuella framtida evakueringar av elever.

Förskolan är i granskningsförslaget flyttad från läget vid pulkabackens södra del till lamellhuset längst österut intill Eriksbergsvägen. Detta är en konsekvens av att den lokalgata som ledde fram till förskolan har förkortats och att angöring med bil inte längre är möjligt söderifrån. Angöring till den planerade förskolan kommer att ske via Eriksbergsvägen. Bilfri angöring, via förskolegården, är fortsatt möjlig från gång- och cykelvägen, då förskolegården breder ut sig mellan husen från lamellhuset längs med Eriksbergsvägen och upp till gång- och cykelvägen i söder. Från gården kan förskolegrupper på ett enkelt sett och tryggt sett, utan att passera en bilväg, besöka lekplatsen och pulkabacken.

Storleken på förskolegården är 1 440 kvadratmeter stor vilket motsvarar 20 kvadratmeter friyta per barn. Gården har plana ytor närmast byggnaden och breder ut sig i naturmarken med inslag av kuperad skog. Förskolans gård nås från både byggnaden och via trappor från Eriksbergsvägen samt från gång- och cykelvägen söder om gården. Gården är placerad mellan husen och placeringen medför att gården kommer kunna nyttjas av boende under kvällar och helger.

Hammarparken är i gällande detaljplan planlagd som allmän plats (användningen *park och plantering*), det innebär att den ska vara tillgänglig för alla medborgare. Den kan såklart med fördel vara ett utflyktsmål för till exempel en förskolegrupp. Förskolegård är dock något som ska anordnas i anslutning till skollokalen på kvartersmark och det är verksamhetens och fastighetsägarens ansvar att behovet tillgodoses. Detaljplanen innebär att stora delar av Hammarparken även fortsatt kommer att vara planlagd som allmän plats (användningen *park och natur*), det rör sig bland annat om pulkabacken, lekplatsen och ett grönt stråk som sträcker sig från lekplatsen till Granitvägen. Det kommer således att finnas goda möjligheter för förskolegrupper att ha utflyter och pedagogisk verksamhet inom Hammarparken även efter planens genomförande.

Den nya bebyggelsen samt den nya lokalgatan ligger som närmast omkring 110 meter från Grannbarnens förkola. Det bedöms inte som en betydande påverkan på förskolans miljö. Även efter byggnation bedöms trafikbuller- och partikelnivåer samt avgaser vara låga i området.

En gång- och cykelväg kommer anläggas igenom området, vilket möjliggör att området kan fortsatt användas som skolväg även om gång- och cykelvägen får en justerad dragning. I övrigt kommer Eriksbergsvägen och Granitvägen kompletteras med gång- och cykelvägar på båda sidorna av körbanan.

Brist på simhallar i kommunen är inte ett behov som går att lösa i en enskild detaljplan utan planering av simhallar sker på en strategisk och övergripande nivå. Inom området planeras inte för en simhall.

Kultur och fritid

Kulturförvaltningen

Kulturförvaltningen ser positivt på detaljplanens ambitioner att området där pulkabacken är belägen har värnats ur kulturavhänseende. Ett konstprogram för hela Eriksbergsområdet ska tas fram av kulturförvaltningen och eventuellt kan det bli aktuellt med konstnärlig gestaltning inom planområdet.

Bostadsrättsföreningen Gnejsgårdarna

Bostadsrättsföreningen Gnejsgårdarna informerar att de boende använder parken för promenader, bollspel, lek, spontana möten mellan de som bor här. Det är en viktig närmiljö för de boende, där de kan låta barnen leka och åka pulka. De anser att det är synd att detta kommer att skövlas bort.

Allmänheten

Flera personer framför att området är ett uppskattat promenadstråk med höga sociala värden. De boende i området anordnar picknickar i Hammarparken, leker med barn, upptäcker småkryp och får njuta av växternas knoppning på våren och lövfall på hösten. Parken är ett uppskattat område för fritidsaktiviteter, hundrastning och spontanidrott på gräsplanen som exempelvis fotboll och badminton eller ”parksafari”. Flera personer anser att Hammarparken är ett viktigt område för fritidsupplevelser, friluftsliv samt turistaktiviteter och att den ska bevaras med hänsyn till friskvårds- och kultureffekter som skogen fyller. Parken har höga upplevelsevärden och sociala naturkvaliteter. Hågadalen är mindre

lättillgänglig och svår att komma till regelbundet. Den bostadsnära naturen är viktig för personer som inte har tillgång till bil eller inte har möjlighet att förflytta sig längre sträckor. **Flera personer poängterar pulkabackens popularitet och betydelse för de boende.** En person framför att pulkabacken borde utvecklas med lampor och en lift så det går att åka slalom.

En person att själva dalen skulle kunna utformas med ett sammanhängande promenad/löpstråk som vintertid passar för skidåkning, gärna med belysning.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Hammarparken är ett populärt utflyktsmål och används av många närboende för rekreation. Planförslaget har efter samrådet förändrats så att en större andel av parkmarken bevaras som allmän plats. Parken kommer även efter detaljplanens genomförande att vara tillgänglig som bostadsnära natur. Stora delar av de värden som bostadsrättsföreningen och privatpersoner beskriver i sina yttranden kommer att finnas kvar, så som pulkabacken, lekplatsen, bollspelytan och delar av naturområden som i detaljplanen planläggs som park och natur. Dessa ytor kommer att fungera som ett sammanhängande stråk där det kommer att gå att röra sig från Stigbergsparken igenom Hammarparken mot Granitvägen, både via gång- och cykelvägen samt genom skogsmarken. Den gång- och cykelväg som planeras i området ersätter bitvis den befintliga med delvis en annan dragningslinje. Den nya dragningslinjen innebär att gång- och cykelvägen klarar tillgänglighetskraven på 5 % lutning, vilket inte den befintliga gång- och cykelvägen gör på grund av topografin i området. Att gång- och cykelvägen blir tillgänglig öppnar upp området för fler, tillsammans med att stora delar av parken säkerställs som park bedöms området, även efter planens genomförande, som ett attraktivt område för närrekreation.

Att förse pulkabacken med skidlift för slalom bedöms inte som en lämplig användning av platsen. Däremot skulle pulkabacken kunna förses med lampor för att öka tryggheten och möjligheten att nyttja området under vinterhalvårets mörka timmar. Belysning regleras dock inte av detaljplanen.

Ekebydalen ingår inte i planområdet och förslag om att utveckla dalens rekreationsfunktioner är en fråga för kommunens långsiktiga parkplanering. Planeringsriktlinjerna i planprogrammet Ekebydalen anger att området ska utvecklas som park för rekreation med inslag av idrott och odling. Dalens karaktär ska fortsatt präglas av det öppna dalgångslandskapet.

Trygghet och trivsel

Allmänheten

Några personer framför att förslaget klumpar ihop folk på liten yta vilket förväntas bidra till otrygghet och medföra stora sociala och bostadssociala problem. *Hur tänker kommunen när de bygger bort natur i boendes närhet som är viktiga för att invånarna ska trivas?*

En person anser att det finns risk för psykiska problem när människor bor så tätt. Förtätningen kommer försämra levnadsförhållandena, lugnet och tillgången till grönskan för boende i Eriksberg. Några personer påpekar att de flyttat till Eriksberg tack vare utsikten, naturen och lugnet. Att de värdena är varför familjer bott i Eriksberg i generationen.

Flera personer anser att Hammarparken är ett viktigt område för fritidsupplevelser, friluftsliv samt turistaktiviteter. Parken har höga upplevelsevärden och sociala naturkvaliteter. En person informerar

om att forskarna Mårtensson, Lisberg Jensen, Söderström & Öhman (2011) menar att biologisk mångfald är nära förknippat med social hållbarhet.

En person påpekar att även boende i Flogsta påverkas negativt av planförslaget och en annan person anser att förslaget kommer göra kolonilottsområdet i Ekebydalen mindre tilltalande.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömning

Eriksberg är en omtyckt stadsdel som många vill bo i, detaljplanen är en del av planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen med syfte att ge fler personer möjligheten att bo i stadsdelen. I detaljplanen för Hammarparken avsätts flera ytor som säkerställs som park och natur, dessa områden ska vara allmänt tillgängliga. Både nuvarande och tillkommande Eriksbergsbor kommer att ha god tillgång till park, natur och strövområden. Området kommer även fortsatt kunna vara ett område med utrymme för fritidsupplevelser och friluftsliv. Att det blir fler boende i området kan öka den upplevda tryggheten då det blir fler människor i rörelse. Den upplevda tryggheten längs med Granitvägen och Eriksbergsvägen kan också förbättras i och med att det blir fler ”ögon på gatan”.

I och med att den lokalgata som planeras i området förkortas kommer inte någon stor trafikmängd trafikera området, vilket sammantaget med att den nya bebyggelsen skärmar av trafikbullret från omkringliggande gator kommer det vara goda ljudförhållanden i Hammarparken. I anslutning till Eriksberg finns två stora naturreservat samt Ekebydalen som samtliga är fredade från bebyggelse, och där det är möjligt att ströva ostört i en lugn och tyst miljö.

Planens genomförande påverkar inte kolonilotternas utbredning och lokalisering. Däremot kommer utsikten från kolonilottsområdet delvis att förändras då delar av Hammarparken föreslås bebyggas.

Barnperspektiv, äldreperspektiv och andra perspektiv

Äldrenämnden

Äldrenämnden har noterat att planområdet är kuperat, vilket innebär utmaningar utifrån tillgänglighetsperspektivet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga. Dessa nivåskillnader är något som behöver tas i beaktande, framför allt mellan planområdet och Västertorg/Ekebydalen.

Styrelse och personal på Grannbarnens förskola

Informerar om att forskning visar att leken i en utomhusmiljö med mycket natur som sträcker sig över en stor yta ofta blir mer flexibel eftersom platsen, temat för leken och de barn som deltar, snabbt kan förändras under lekens förlopp (Mårtensson, 2011). Forskning visar vidare att ytor som präglas av mycket grönska framkallar de bästa förutsättningarna för gynnsamma barnlekar (Björn, 1977). Barn har ofta favoritplatser som de tillsammans med kompisar skapat i en miljö de känner sig bekväma; typiskt placerade i just skogar, trädgångar, buskage och grönområden (Korpela 2002, Kylin 2004). Vidare visar studier att barn som tillbringar tid i naturen när de är på förskolan är friskare, mer motoriskt utvecklade och har bättre koncentrationsförmåga (Grahm et.al.1997).

Vidare informerar styrelsen och personalen på Grannbarnens förskola att barnets möjligheter till utevistelse och naturkontakt handlar i ett hållbart samhällsbyggande om att lägga grunden till vardagsvanor och ett respekterande förhållningssätt till sin omvärld, och det är därför viktigt att barns upplevelser i naturen återkommer som rutiner i deras vardag (Giusti, 2019). Tillgången till natur och dess betydelse för barnets vardagsrörlighet omedelbart behöver lyftas högre upp bland de generella

principerna för ett hållbart stadsbyggande. Barnkonventionens tjugonde punkt trycker på att barns utbildning ska utveckla deras respekt för miljön (Unicef). Grannbarnens förskolas styrelse och personal anser vidare att den föreslagna detaljplanen för Hammarparken prioriterar förbättrade förutsättningar för privatbilism och att bilarnas närvaro försämrar barnens möjligheter till att självständigt röra sig i miljön. Det självständiga utforskandet är barnens tillvägagångssätt för att lära känna sin närmiljö och på sikt hitta sin egen plats i världen (Pellegrini 2009). I rådande samhälle där vi står inför en klimatkatastrof kan inte vikten av att fostra framtidens generation till att känna ansvar för planetens fortlevnad underskattas.

Styrelsen och personalen på Grannbarnens förskola framför att i Hammarparken finns redan Uppsalas bästa pulkabacke och Eriksbergs enda planlagda skogslekpark och att det finns uppenbara möjligheter att låta dessa två platser utgöra utgångspunkter för ett parkprogram som skulle kunna innehålla stigar för upptäcktsfärder och cykling, en uppdaterad lekplats med bibehållna naturkvaliteter. Barnens möjlighet till att fritt springa i Hammarparken måste respekteras genom att ingen väg byggs genom området.

Allmänheten

Flera personer anser att det borde utföras en barnkonsekvensanalys. De beskriver att Hammarparken med sina omgivande skogspartier är ett rum för barns kreativa, fria upptäckande och lek. Barn i alla åldrar använder området för lek i skogen, i backarna och på lekplatsen. Hammarparken är en trygg plats för närboende barn eftersom de inte behöver korsa någon bilväg. Många barnfamiljer vill att barnen ska växa upp i en lugnare miljö. Barn och äldre gynnas av den luft, det ljus och grönskan som finns nära, vilket blir viktigare i ett samhälle där barn mer sällan kommer ut i naturen.

Flera personer påpekar att Hammarparken är ett viktigt område för befintliga och nya invånare, gamla, unga och framtida generationer. Många äldre människor använder parken för promenader och området kommer tappa sin äldrevänlighet om planförslaget genomförs. En person skriver "*Äldre personer kommer inte känna igen sig i sin stadsdel*".

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Uppsala växer, befolkningen ökar vilket innebär ett behov av fler bostäder. Inriktningen i Uppsala kommun är att staden ska växa med hjälp av den befintliga infrastrukturen, alltså förtätas, vilket beskrivs i kommunens översiktsplan (ÖP 2016). I en planprocess vägs olika intressen mot varandra. Barnperspektivet är ett perspektiv som kommunen har att beakta i alla ärenden, således även i denna detaljplan. Som tidigare nämnts så säkerställer detaljplanen ytor som är viktiga för barns hälsa, lek och lärande. Dessa områden har varierande funktioner, som pulkabacken, den iordningställda lekplatsen samt ytor med karaktär av orörd natur. Inom området planeras för en förskola. Förskolan kommer likt den angränsade befintliga förskolan ha god tillgång till naturmark. Efter samrådet har planen reviderats, lokalgatan har förkortats och Hammarparken kommer till största delen vara en bilfri miljö, vilket gör det möjligt för barn att vistas i en trafiksäker miljö. De barn som bor i anslutning till parken, i nya eller befintliga hus, kan ta sig till lekplatsen eller pulkabacken utan att korsa en bilväg.

Området är kuperat och det är en av de stora kvaliteterna för området. Den befintliga gång- och cykelvägen som finns i området i dag bedöms dock inte som tillgänglig eftersom lutningen är för kraftig. Den nya gång- och cykelvägen får en annan sträckning och en flackare lutning vilket förbättrar tillgängligheten. Tillkommande bebyggelse ska såklart uppfylla tillgänglighetskraven vilket bevakas under bygglovsprocessen.

Mötesplatser och verksamheter

Hyresgästföreningen

Hyresgästföreningen anser att det är önskvärt att man öppnar för sociala mötesplatser som exempelvis samlingslokaler.

Allmänheten

En person anser att det är positivt med fler boende i området då det kan ge ökad service i Eriksberg. En person föreslår att tillsammans med de nya bostäderna runt Västertorg inkorporera ett eller annat tillskott av butiker och restauranger. Några personer undrar hur vårdcentralen ska kunna ta emot tusentals nya patienter och att planen kommer generera stora kostnader för sjukvården. Flera personer informerar om att området är välanvänt och ett rekreationsområde för många boende.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Fler invånare i stadsdelen kan på sikt ge bättre underlag för att ge ökad service i Eriksberg. Fler invånare ger också ökad belastning på den sociala omsorgen så som vårdcentralen. I Uppsala kommuns översiktsplan (ÖP 2016) och i Planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen är Västertorg utpekad som en stadsnod som ska utvecklas med centrumfunktioner. Begreppet centrumverksamhet innefattar en rad användningar och flera olika servicefunktioner som till exempel handel, restaurang, samlingslokaler, vårdcentral och kontor. Inom detaljplanen för Hammarparken planeras inte någon centrumfunktion och platsen bedöms inte heller lämplig för den typen av ändamål.

Detaljplanen innehåller och säkerställer områden som redan idag fungerar som sociala mötesplatser, så som pulkabacken och lekplatsen. Inom användningsbestämmelsen *B, Bostäder*, går det att uppföra gemensamma lokaler för de boende i området.

PÅVERKAN PÅ MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET

Miljöbalken, Nationella miljömål och riktlinjer

Allmänheten

Ett par personer anser att kommunen måste kontrollera om de följer Miljöbalken (1998:808) 1 kap. Miljöbalkens mål och tillämpningsområde §1.

I nära trettio yttranden från allmänheten berörs de nationella miljömålen. De som yttrat sig anser att detaljplanen går emot/motverkar flera av riksdagens miljömål, såsom "levande skogar" "god bebyggd miljö" och "ett rikt växt och djurliv", att inga av dessa mål uppnås i detaljplanen. En person skriver att hen anser att beslutsfattande och andra relevanta tjänstemän på Uppsala kommun inte jobbar mot Sveriges 16 miljömål.

I ett 30-tal yttranden framförs att en strategisk analys av ekosystemtjänster saknas, och några anser det måste genomföras med hänvisning till Regeringens skrivelse Strategi för levande städer - politik för en hållbar stadsutveckling (Skr 2017/18:230)

En person anser att underlaget till detaljplanen är ofullständigt och därför bör Hammarparken ej bebyggas. Hen anser att kommunen inte borde besluta om denna detaljplan innan man rådfrågat *Rådet för hållbara städer* vid Boverket.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Miljömålen är ett viktigt verktyg för att nå den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling (de andra dimensionerna är den sociala och den ekonomiska). Miljömålsarbetet är ett samarbete mellan olika nivåer i samhället, från riksdag och regering till den enskilde individen. Kommunen har ett stort ansvar att bidra till en hållbar utveckling, sett till alla dimensioner; ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Ambitionen är att utvecklingen ska bidra till uppfyllelse av alla mål, men ofta behöver avvägningar göras mellan olika intressen, så även i detta fall. Bedömningen är att detaljplanen inte motverkar miljömålen.

Behovsbedömning och miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Bostadsrättsföreningen Gnejsen

Bostadsrättsföreningen anser att kommunen ska ta fram en miljökonsekvensbeskrivning på grund av områdets höga naturvärden.

Allmänheten

I cirka 100 yttranden konstateras att en miljökonsekvensbeskrivning inte gjorts och att det bör göras. En person anser att det bör göras för att kunna göra en bedömning av bebyggelsens påverkan på förbindelser mellan Stadsskogen och Nåsten. En annan person anser att kommunens miss att utföra de grundläggande konsekvensanalyserna är ett slöseri på de gemensamma resurserna.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

I det inledande planarbetet genomfördes en behovsbedömning (i nu gällande lagstiftning kallad undersökning) i syfte att undersöka om planen innebär en risk för betydande miljöpåverkan. Kommunens bedömning är att planen inte innebär en sådan risk som föranleder en miljöbedömning, det vill säga att en miljökonsekvensbeskrivning ska tas fram. Planens konsekvenser undersöks och behandlas då endast inom ramen för detaljplanen. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning vilket framgår i yttrandet över behovsbedömningen, daterat 2016-06-07.

I den naturvärdesinventering som gjordes i samband med planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen klassades stora delar av skogsmarken inom planområdet som klass 3, påtagligt naturvärde och med mindre del som klass 2, högt naturvärde. Sedan inventeringens genomfördes har det rapporterats in många fynd i artportalen. Inrapporteringarna har medfört att delar av området klassats upp. Det innebär att hela Hammarparken numera har naturvärdesklass 2, det vill säga högt naturvärde. Uppklassningen är en ändrad förutsättning i planarbetet. Det förändrar dock inte kommunens bedömning, detta då andelen byggbar mark har minskat och det område som kommer att sparas som allmän plats (park och natur) är större i den nu reviderade detaljplanen, jämfört med samrådsförslaget. Därtill har förslaget konsekvenser i olika avseenden förtydligats i planhandlingen (t ex påverkan på ekosystemtjänster och vilka träd som kan bevaras och vilka som kommer att tas ner).

Luftföroreningar

Allmänheten

En person anser att träd behövs längs Granitvägen och Eriksbergsvägen då trafiken påverkar boendemiljön genom luftföroreningar vilket i sin tur påverkar hälsan.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planområdet har goda luftförhållanden och detaljplanens genomförande förväntas inte påverka luftens kvalitet i någon betydande utsträckning.

Dagsljus

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämnden anser att lägenheter bör planeras så att dessa får god tillgång till dagsljus, då tillgången till dagsljus är en viktig hälsoaspekt. Den utförda solstudien visar att Boverkets byggregler är svåra att uppfylla i en del lägenheter om utkragande balkonger uppförs. God dagsljusstillgång måste säkerställas i samtliga lägenheter och utkragande balkonger bör inte uppföras i de utsatta lägen som solstudien pekar ut.

Allmänheten

Flera personer anser det kommer bli dåliga dagsljusförhållanden i nya och i de befintliga bostäderna.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Efter samråd har förslaget omarbetats och nya dagsljusstudier har tagits fram. Resultatet visar att merparten av bostadsytorna får god tillgång till dagsljus. Studierna visar även att i vissa lägen blir tillgången begränsad samt att det en liten omfattning, under balkonger, klassas som mörkt. För att öka tillgången till dagsljus i de utsatta lägena ska särskild hänsyn tas till rumsstorlek, materialval och fönsterstorlek.

Markens beskaffenhet och potentiellt förorenade områden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden informerar om att vid markarbeten ska arbetspersonal vara uppmärksam på visuella eller luktmässiga tecken som kan tyda på föroreningar i området. Om misstänkt markförorening påträffas ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten. Det behöver göras en miljöbedömning av massor som hanteras. Denna ska inkludera eventuell förekomst av sulfidlera som är vanligt förekommande i Uppsala. Sulfidlera kan försura lakvatten som riskerar påverka recipienten negativt.

Allmänheten

Några personer informerar om att pulkabacken tidigare var en sänka som sedan blev en soptipp och att det är därför den fått sin pulkavänliga topografi. Området för den gamla soptippen borde saneras då de läcker miljögifter.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Delar av Hammarparken, pulkabacken och den öppna gräsytan mot Eriksbergsvägen, har sannolikt använts som upplag för Ekeby bruk. Dessa områden är sedan brukets avveckling gräsbeklädda. Rester av framförallt keramik kan finnas under jord och vid byggnation ska massorna omhändertas och marken eventuellt saneras. Där marken inte bebyggs eller förändras finns inte något behov av sanering. Kasserad keramik och bränd glasyr har låga miljörisiker. Inga rester, så som skärvor, finns synligt i markytan. En geoteknisk markundersökning kommer att genomföras i området för att säkerställa markens status inför byggnation.

Buller

Allmänheten

En person anser att träd behövs längs Granitvägen och Eriksbergsvägen då trafiken påverkar boendemiljön genom buller vilket i sin tur påverkar hälsan.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Enstaka träd har ingen bullerdämpande effekt. Den tillkommande bebyggelsen placeras längs med gatorna och öppnar upp sig in mot parken, och parken kommer även efter planens genomförande ha goda ljudförhållanden.

Folkhälsa

Allmänheten

I flera yttranden påpekas att skogen bidrar till positiva hälsoeffekter, är stressdämpande och ökar livskvaliteten och att forskning visar att skogsmiljöer är positiva för den fysiska och psykiska hälsan. Några personer framför att planen inte tar hänsyn till hälsa, välbefinnande och en god livsmiljö som Hammarparkens naturmark skapar.

Några personer anser att det saknas en undersökning av hälso- och samhällsekonomiska konsekvenserna av planförslaget, i linje med riktlinjerna i översiktsplanen från 2016.

Någon anser att kommunen inte hörsammat vad som anförs i Folkhälsopropositionen – God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik, prop 2017/18:249 där ett nytt målområde om boende och närmiljö beslutas av en enig riksdag.

En person framför att ”*alla mår dåligt av byggplanerna*”.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planområdet har god tillgång till naturområden även efter planens genomförande, inom planområdet säkerställs en betydande del som park och naturmark. I områdets direkta närhet finns naturreservatet Hågadalen-Nåsten samt Ekebydalen. Inom gångavstånd finns även naturreservatet Stadsskogen. Kommunen bedömer att detaljplanen ligger i linje med Folkhälsoproposition i och med den gröna karaktär som Eriksberg har samt den goda tillgången på rekreativsmöjligheter. Proportionen nämner bland annat tillgång till gång- och cykelvägar och gångavstånd till naturvärden (inom cirka 300 meter) som hälsofrämjande faktorer.

Brandsäkerhet

Uppsala brandförsvaret

Brandförsvaret har inte kännedom om några risker i närheten av planområdet. Brandförsvaret informerar om försörjning av släckvatten och att det måste till brandposter i området som maximalt får vara 75 meter mellan uppställningsplats och närmsta brandpost, dvs maximalt 150 meter mellan brandposterna. Brandförsvaret informerat om att de troligtvis kommer vilja användas som alternativ utrymningsväg. I så fall behöver framkomligheten för brandförsvarets fordon och uppställningsplatser beaktas. En uppställningsplats får maximalt vara 50 meter från angreppspunkt. Brandförsvaret informerar om att det finns andra alternativ för utrymning om det är svårt att tillgodose framkomligheten för stora fordon, t.ex. Tr2-trapphus. Då behöver inte brandförsvaret vara alternativ utrymningsväg.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Den nya bebyggelsen kommer utrustas med Tr2-trapphus i merparten av byggnaderna. I övrigt är finns uppställningsplatser för brandförsvarets fordon och framkomligheten har beaktats. Planbeskrivningen kompletteras med information om brandposter och behovet ska beaktas i den fortsatta processen.

Klimatanpassning

Bostadsrättsföreningen Gnejsen

Anser att detaljplanen inte tar hänsyn till klimatkrisen, betonar att klimatkrisen är verklig och vill att Uppsala kommun går i täten och ändrar strategi. För fram att det efter att staden utsågs till Världens klimatstad kommit rapporter om klimatkrisen och artdöden, att Uppsala därför behöver tänka om och sluta bygga bort värdefull bostadsnära skog och natur. Att alla befintliga bostadsnära skogs- och grönområden behöver vara kvar för att ta hand om den av klimatkrisen förväntade ökningen av skyfall. Anser att det är ett tecken på mod och inte en skam att ändra sig, trots ingångna avtal med byggföretag. Att det skulle välkomnas av en majoritet av Uppsalaborna.

Allmänheten

I cirka 100 inkomna skrivelser från allmänheten tas olika aspekter av planens påverkan på klimatet upp. Flera skriver att planerna inte tar hänsyn till rådande klimatkris, anser att *”det är märkligt att kommunen skövlar skog till förmån för bostäder i denna klimatdebatt”* eller att *”de styrande i Uppsala kommuns beslut om att bebygga Hammarparken inte tar hänsyn till den samtida debatten om miljö- och klimatförstörelse då man planerar att såga ner gammal skog och spränga bort kuperad park”*.

Andra framför att kommunen inte lever upp till utnämningen ”Världens klimatstad” och att kommunen har hanterat området okänsligt i en tid av klimatförändringar. En person refererar till kommunens klimatprotokoll och dess strävan efter att bli fossilfria och undrar varför kommunen inte ställer tillräckligt höga klimatkrav när de säljer sin egen mark, samt varför kommunen inte tar mer klimathänsyn i denna process då 85% av en byggnads klimatpåverkan uppstår i samband med byggnationen. Flera informerar om trädens betydelse för klimatet, att de producerar syre, binder koldioxid och bidrar till att sänka temperaturen vid värmeböljor. Många privatpersoner anser att grönområdena behöver vara kvar för att ta hand om vatten vid skyfall. En person anser att byggandet i Hammarparken påverkar natur och markförhållanden radikalt, vilket i sin tur påverkar grundvattnet negativt, att det är ett allvarligt misstag inför en tid med stora klimatförändringar. Många, ca 90 personer, vill att kommunen ska ta hänsyn till klimatkrisen genom att gå i täten och ändra strategi.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

I Uppsala kommuns översiktsplan beskrivs den övergripande inriktningen för samhällsutvecklingen i två prioriteringar, skapa närhet och skapa mervärden. Staden ska göras tätare och marken ska användas intensivare. Fler ska ha nära till mer, bland annat för att minska behovet av transporter och för att underlätta för klimatvänliga transporter, som gång-, cykel- och kollektivtrafik. En tätare byggd stad innebär inte att all natur- eller parkmark inom staden ska exploateras, den gröna strukturen har också betydelse för stadens utveckling och dess invånare. Parker och närmatur är viktiga resurser i den växande staden, bland annat för rekreation, som livsmiljö för växter och djur men också för att mildra effekten av klimatförändringar. Men stadsutvecklingen innebär heller inte att all obebyggd park- eller naturmark kommer att förbli obebyggd.

Efter samrådet har detaljplanen reviderats, andelen sparad park- och naturmark är större än i samrådsförslaget. Bilvägen har kortats och ett bredare grönt stråk har säkrats mellan den befintliga och den tillkommande bebyggelsen. Ett genomförande av detaljplanen innebär dock oundvikligen att träd

kommer att tas ner, men inte att hela skogsområdet skövlas. Cirka hälften av nuvarande parkmark kommer att bevaras, däribland många träd. Området kommer fortfarande vara en tillgång, såväl rekreativt som miljömässigt, för många Eriksbergsbor, även för de som flyttar in i de nya husen. Att uppföra ny bebyggelse innebär alltid en viss miljöbelastning. Bebyggelsen innebär ett uppvärmnings- och energibehov samt en ökad alstring av avfall inom området. Byggaktörer med markanvisning i området ska verka för att varje byggnads energianvändning ska vara max 60 kWh/m² Atemp och år exkl. hushålls-/verksamhetsenergi. Detta gäller för uppvärmning via fjärrvärme. Om el används för uppvärmning, ska energianvändningen räknas om med primärenergifaktorn för el. För verksamhetslokaler får tillägg göras för energianvändningen i enlighet med BBR då uteluftsflödet i temperaturreglerade utrymmen av utökade hygieniska skäl är större än det för bostäder.

Även behovet av transporter kommer att öka vid ett genomförande av detaljplanen. Närheten till service, både i Eriksberg men också i centrala Uppsala och den goda tillgängligheten till gång- och cykelvägar samt kollektivtrafik bedöms borge för en hög andel klimatsmarta transporter.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

Vatten och avlopp

Uppsala Vatten

Uppsala vatten informerar om att planområdet ingår i verksamhetsområde för den allmänna VA-anläggningen. Anläggningsavgift ska erläggas enligt gällande taxa.

Efter samrådet har Uppsala Vatten gjort en annan bedömning om hur spillvatten från den kommande bebyggelsen ska hanteras. Initialt planerades att spillvattenhantering skulle ske genom att fastighetsägarna pumpade vatten till den befintliga spillvattenledningen söder om den planerade bebyggelsen, detta har bedömts som ej genomförbart vilket innebär att en pumpstation behöver anläggas.

Allmänheten

En person undrar om vattenförsörjningen är tillräcklig för den nya bebyggelsen.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planområdet ligger inom verksamhetsområdet för kommunalt vatten och avlopp (VA). Eriksberg ligger inom nordvästra, där är VA-kapaciteten begränsad och det pågår utredningar för om hur många bostäder som kan tillkomma. Genomförandet av planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen har en lägre utbyggnadstakt för att åtgärder för att klara den långsiktiga vattenförsörjningen. Utbyggnaden av Hammarparken klaras inom befintligt system.

Ett område i Ekebydalen planläggs för pumpstation. De topografiska förutsättningarna medför att pumpstationen behöver placeras i dalen. För att minska påverkan på landskapsbilden placeras pumpstationen i anslutning till det dike och den växtlighet som finns mellan dagvattendammen i Ekebydalen och Hågaån. Pumpstationens föreslås anpassas till platsen i kulör och kan kompletteras med växtlighet för att ytterligare minska påverkan på landskapsbilden. En anslutningsväg planeras från Ekebydalsvägen. Lokaliseringen har samrått med Uppsala vatten.

Dagvatten

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen anser att dagvattenutredningen med dess lösningar är bra gjord. Dagvattenutredningen innehåller bra antaganden och beräkningar av förväntade dagvattenflöden och redovisar bra förslag till åtgärder som är rimliga. Länsstyrelsen anser att förslagna åtgärder behöver inarbetas ytterligare i planbeskrivningen.

Länsstyrelsen konstaterar att detaljplanen saknar en tydlig redovisning för Miljökvalitetsnormen – vatten för recipienten Hågaån. Länsstyrelsen anser att kommunen bör redogöra i detaljplanen Hågaåns ekologiska och kemiska status för ytvattenförekomsten samt detaljplanens påverkan på recipienten Hågaån men även slutrecipienten. Åtgärder som kan bidra till att god status dels i Hågaån, dels i slutrecipient uppnås ska beskrivas och om möjligt arbetas in i planen.

Uppsala Vatten och Avfall

Uppsala vatten informerar om att dagvattnet från planområdet avrinner till Hågaån, en vattenförekomst som omfattas av miljökvalitetsnormer. Dagvattenhanteringen för planerat område ska bidra till att god ekologisk status i Hågaån ska uppnås till 2027. Uppsala vatten är tveksam till påståendena om att de föreslagna lösningarna är tillräckliga för fördröjning och rening av dagvatten och till att föroreningshalten kommer att minska jämfört med idag. De anser att det behövs en samlad lösning i form av en damm nedströms. Anledningen till att Uppsala vatten är tveksamma är att det är svårt att få allt dagvatten att passera en anläggning för lokalt omhändertaganden av dagvatten samt att föroreningsberäkningarna verkar vara optimistiska. Detta har påpekats under dagvattenutredningens framtagande. Det planeras för en dagvattendamm utanför planområdet i Ekebydalen. Uppsala vatten anser att det är viktigt att denna anläggning färdigställs i samband med att planområdet bebyggs samt att dagvattnet leds dit efter del lokala reningen och fördröjningen.

Förslagen i dagvattenutredningen är inte säkerställda i plankartan och därför är Uppsala Vatten oroliga över att lösningarna för lokalt omhändertagande av dagvatten inte anläggs. Uppsala vatten vill att plats reserveras i plankartan för anläggningarna.

Uppsala Vatten informerar om att det går en dagvattenledning från planområdets västra del mot Eriksbergsvägen som måste flyttas. Flytten bekostas av byggherren och behöver regleras i exploateringsavtalet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämnden informerar om att om de föreslagna åtgärderna i dagvattenutredningen genomförs, bedöms Uppsala vattens dagvattenstrategi uppfyllas.

Bostadsrättsföreningen Gnejsen

Föreningen påpekar att ledningar för dagvatten i Eriksberg redan är fullt utnyttjade och anser att alla befintliga bostadsnära skogs- och grönområden behöver vara kvar för att ta hand om den, pga. klimatkrisen, förväntade ökningen av skyfall. Bostadsrättsföreningen anser dessutom att de åtgärder som föreslås för att minska föroreningarna i Hågaån inte är tillräckliga. Vidare anser föreningen att kommunen bygger i rätt ordning, med först en ny damm i enlighet med länsstyrelsens yttrande, och sen bygga parkeringshus. Då får man bort parkerade bilar på markparkeringar och sen bygga hus där istället. Föreslår att kommunen/politiker tar större hänsyn till kommunens vilja, invånarna vill inte att grönområden bebyggs.

Allmänheten

Flera personer informerar att dagvattennätet är fullt utnyttjat och behöver göras om. Några personer anser att det borde göras en riskanalys för dagvattenledningsnätet en ny dagvattenutredning och att dagdammen i Ekebydalen bör byggas först. De åtgärder som föreslås är inte tillräckliga för att rena vattnet.

Några personer anser att vattenkvaliteten i Hågaån, som redan idag innehåller gifter, kommer försämrats. Kommunen måste åtgärda föroreningarna då EU:s direktiv om god vattenstatus och miljö kvalitetsnormerna för vatten inte uppnås.

Två personer undrar hur bygget kommer påverka grundvattnet och om grundvattenresurserna räcker när Uppsala växer?

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Ställningstagandena avseende dagvatten grundar sig i de dagvattenutredningar som gjordes i planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen samt den områdesspecifika inom detaljplanen för Hammarparken. Dagvatten ska omhändertas och fördröjas lokalt innan det ansluter till det kommunala dagvattennätet. För området gäller riktlinjer framtagna av Uppsala Vatten och avfall AB, vilket innebär att 20 mm nederbörd ska fördröjas på kvartersmark.

Det planeras för en ny dagvattendamm i Ekebydalen, i enlighet med planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen. Dagvatten från planområdet, och stora delar av övriga Eriksberg, kommer att ledas till dammen i Ekebydalen innan utsläpp till recipienten. Hanteringen av dagvatten sker således i två steg innan utsläpp till recipienten. Åtgärder inom kvartersmark är första steget. Det innebär att fördröjning och rening av dagvatten ska ske inom kvartersmark på den egna fastigheten, innan det leds vidare till dammen vilket är det andra steget av rening. Dammen utgör en samlad hantering av dagvatten från kvarters- och gatumark i Eriksberg, trots att dagvattnet passerar dammen ska varje kvarter klara sin fördröjning och rening innan det når dammen. Projektering av den allmänna dagvattendammen påbörjas efter att detaljplanen vunnit laga kraft, och anläggs parallellt med byggnationerna i Hammarparken.

Planbeskrivningen uppdateras i linje med Uppsala Vattens yttrande avseende miljö kvalitetsnormer.

Planområdet ligger inte inom vattenskyddsområde eller inom riskzon för tillrinningsområdet för Uppsala-Vattholmaåsarna. Enligt Sveriges geologiska undersökning (SGU) är grundvattnets sårbarhet inom området klassats som medel och låg risk.

Avfall

Uppsala Vatten och Avfall

Uppsala vatten informerar om att en förutsättning för att ha avfallsutrymmen i de södra kvarteren på gården, är att det finns en tillräckligt stor vändplats eller möjlighet till genomgående trafik (som är tillräcklig för tung trafik i avseende belastning, vägbredd och svängmöjlighet). Vidare får inte växtlighet inkräkta på färdvägen. Det behöver även säkerställas att man inte placerar exempelvis lekplatser eller andra ytor där barn uppehåller sig längs med körvägen, för att trafiksäkert kunna trafikera sträckan.

För att avfallshantering ska kunna ske längs med Eriksbergsvägen, för den norra delen, finns det behov av angöringsfickor som inte kan kombineras med kantstensparkering. Eventuell kantsten vid respektive angöringsplats behöver fasas av. Vändplatsen ska vara tillräcklig för ett avfallsfordon.

Allmänheten

Några personer anser att avfall kan hämtas från Eriksbergsvägen. En person föreslår att man ska anlägga två sopstationer inom Wallenstams kvarter, en vid den nya lokalgatan och en vid Eriksbergsvägen, personen undrar var avfall från JM:s hus ska hämtas.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Avfallhämtning kommer att ske vid tre platser inom planområdet. Via en ficka på Granitvägen, via lokalgatan samt via kvartersmark längs med Eriksbergsvägen. Ytorna där sophämtning kommer ske är anpassade efter de krav som finns för avfallshantering. Dragvägarna ska vara max tio meter utan nivåskillnader, ytorna ska vara hårdgjorda och vändplanen är anpassad efter en sobils svängradie. Avståndet mellan samtliga bostäder och avfallshantering är max 50 meter gångväg utomhus.

El, fjärrvärme och tele

Skanova

Skanovas teleanläggningar/rättigheter anses inte beröras, varför de inte har något att invända. De förväntar sig dock att åtgärder för nya serviser till att kunna ansluta dessa fastigheter till Skanovas nät, meddelas, möjliggörs och bevakas under ledningssamordningen, i kontakt med Skanovas representant.

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har inga ledningar i anslutning till aktuellt planområde och de har därför inget att erinra. Förutsatt att planområdet inte ändras, vill inte Svenska kraftnät medverka i det fortsatta remissförfarandet för aktuellt ärende.

Vattenfall

Om planerad bebyggelse medför ändring av ledningsnäten är det viktigt att byggaktören kontakter Vattenfall i god tid. Den planerade bebyggelsen kan anslutas till fjärrvärmenätet och anslutningsavgiften fastställs vid offerttillfället. Vattenfall informerar om att det inte finns några fjärrvärmeledningar inom planområdet.

Vattenfall har inget att erinra om elnätstation/E-område. Vattenfall önskar att planbeskrivningen på sidan 34 förtydligas med att Vattenfall eldistribution när det skrivs om elnätet. Så att det blir tydligt vilket av Vattenfalls bolag som menas.

Vattenfall informerar om att en eventuell flytt/förändring av befintliga elnätanläggningar utförs av Vattenfall men bekostas av exploatören. Vid eventuella schaktningsarbeten ska kabelutsättning begäras. Befintliga elnätanläggningar måste hållas tillgängliga under alla skeden av plangenomförandet. Någon anläggning, t.ex. byggnad, får inte uppföras invid elnätanläggning tillhörande Vattenfall, så att de säkerhetsavstånd som framgår av Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter inte innehålls.

Allmänheten

En person frågar sig hur kommunen tänker lösa den redan underdimensionerade elförsörjningen i Uppsala med denna kraftiga befolkningsökning. En person anser att elnätet behöver byggas ut.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Uppsala elförsörjning är en större fråga och kan inte lösas i en enskild detaljplan. Däremot pågår ett arbete på kommunal, men framför allt på regional och nationell nivå, i syfte att förstärka kapaciteten. Det finns kapacitet att försörja planområdet och i området planeras för en elnätstation. Nätstationen har efter samrådet fått en ny placering i anslutning till vändplanens nya läge. Planhandlingen uppdateras enligt Vattenfalls synpunkter.

PLAN- OCH GENOMFÖRANDEPROCESSEN

Synpunkter på planhandlingarna

Lantmäterimyndigheten (KLM)

KLM har lämnat synpunkter på plankartan och planbeskrivningen. I plankartan saknas ett ord i förklaringen till planbestämmelsen om takvinkel. Gällande planbeskrivningen anser KLM att rubriken för detaljplanen lämpligen bör ändras till "...Eriksberg 1:27 m.fl." eftersom flera fastigheter berörs. Under rubriken "Detaljplaner" i planbeskrivningen bör gällande detaljplans aktbeteckning framgå (0380–165).

KLM anser vidare att texten under rubriken "Fastighetsrättsliga åtgärder" behöver omarbetas och förtydligas. Några stycken föreslås utgå, andra förklaras närmare vilket beskrivs i yttrandet. KLM anser att illustrationen på sidan 38 kan förtydligas, de önskar att kvm-uppgifter i kartan förtydligas. KLM framför att 2 411 kvm troligtvis ska vara 22 411 kvm och upplyser om att Eriksberg 1:4, Flogsta 11:12 och 11:19 berörs av ett antal avtalsservitut. Myndigheten undrar om dessa berörs, och framför att dessa i så fall ska nämnas i planbeskrivningen. Om kvartersmarken belastas av servituten behöver dessa upphävas. I så fall uppstår en ersättningsfråga som behöver hanteras.

Uppsala Vatten och Avfall AB

Framför att de markerade u-områdena i plankartan behöver justeras och breddas till 10 m, i enlighet med kartbilaga. Dessutom behöver plankartan förtydligas med en planbestämmelse u₁ i ett område där det saknas.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planhandlingarna uppdateras i linje med Lantmäterimyndighetens yttrande. Plankartan och u-områdenas utbredning har reviderats i samråd med Uppsala Vatten.

Plansamrådet, den demokratiska processen (samrådet, samrådsmötet, synpunkter, överklagan osv)

Förskolan Grannbarnens styrelse och personal

Framför att de kontinuerligt vill bli informerade om planerna i Hammarparken, då det är en mycket viktig fråga för deras framtid och verksamhet.

Allmänheten

Flera personer framför synpunkter som rör den demokratiska process som planprocessen utgör. En person anser att det är ett odemokratiskt samhälle, en annan menar att en lokal folkvald för invånare i Eriksberg vore på sin plats. Andra framför missnöje kring att de folkvalda och/eller

kommunen inte lyssnar på de synpunkter som lämnats, att beslut fattas utan hänsyn till de som bor i Eriksberg eller fattas mot de boendes vilja och att det hämmar demokratin. Någon skriver att det skulle vara förvånande om någon av de inblandade bor i Eriksberg, en annan undrar om samtliga politiker i byggnadsnämnden varit på plats och insett vidden av exploateringen. Några hänvisar till de synpunkter som lämnats under planprogrammet och att politikerna har fattat beslut som går dessa emot, till exempel att antalet bostäder har ökat. En person hänvisar till en medborgardiskussion som hölls längre tillbaka, innan programarbetet påbörjades. Någon undrar hur en detaljplan överklagas.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planförfarandet, det vill säga hur arbetet med att ta fram en ny detaljplan ska gå till, beskrivs i plan- och bygglagen (PBL). När kommunen tar fram en detaljplan görs det enligt den i lagen beskrivna processen som bland annat syftar till att säkra insyn för berörda, få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att förankra förslaget.

Planering innebär alltid en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen. I planeringen är en av Uppsalas största frågor hur kommunen ska kunna tillgodose behovet av fler bostäder. Bostadsförsörjningen är ett exempel på ett viktigt allmänt intresse. Till detta kommer olika värden, till exempel kulturmiljövärden och naturvärden. Alla värden och intressen ska vägas samman till en helhet. Samrådsyttranden från olika myndigheter, kommunala nämnder, föreningar, fastighetsägare och privatpersoner är en del av underlaget för de bedömningar och avvägningar som görs under hela planeringsprocessen. Det gäller även de yttranden som inkom under samrådet för planprogrammet. Däremot har inte kommunen tillgång till alla de specifika synpunkter som framfördes under tidigare medborgardialoger, i Uppsalahems regi.

Under samrådet får alla som vill en möjlighet att lämna sina synpunkter på förslaget. Samtliga skriftliga synpunkter som inkommer under samrådstiden sammanfattas och besvaras/kommenteras i en samrådsredogörelse (detta dokument). Samtliga yttranden blir en del av beslutsunderlaget till politiken. Efter samrådet revideras förslaget och politikerna i plan- och byggnadsnämnden beslutar om detaljplanen ska ställas ut för granskning. Då ges ytterligare ett tillfälle att lämna synpunkter på detaljplanen innan plan- och byggnadsnämnden kan fatta beslut om att anta detaljplanen.

Synpunkterna varierar generellt, en del synpunkter går emot varandra och alla får inte alltid alla sina synpunkter tillgodosedda genom de förändringar som sker under processens gång. Efter att kommunen har fattat beslut att anta en detaljplan kan beslutet överprövas, till exempel genom att någon berörd överklagar beslutet. För att någon ska ha rätt att överklaga ett sådant beslut måste beslutet angå den klagande och ha gått denne emot. Den klagande måste även, senast innan granskningstiden gått ut, lämna skriftliga synpunkter som kommunen inte tillgodosett i planen.

Genomförande, utbyggnadstakt

Eriksbergs socialdemokratiska förening

Föreningen avstyrker byggnation i Hammarparken, de anser att detaljplanearbetet helt och hållet ska vara en offentlig verksamhet och att man efter att detaljplanen är antagen, går ut med ett konkurrensutsatt anbud till entreprenörer, där prisnivån på bostäderna ska finnas redovisade. Föreningen anser att detaljplaneprocessen är en ”offentligprivatsamverkan”, vilket för föreningen innebär att kommunen väljer ut vissa entreprenörer och skriver markupplåtelseavtal med dem. De anser att det finns ett problem med att upplåtelseavtalen inte är konkurrensutsatta och att det i avtalen inte stipuleras kostnader för bygghusen. Problemet är även att Plan- och byggnadsnämnden inte kan avvisa

detaljplanen, då entreprenörerna har lagt ner stora summor pengar och räknar med att få tillbaka investeringen.

Allmänheten

En privatperson oroar sig säljbarheten av de nyproducerade lägenheterna och föreslår att byggprocessen delas upp i två steg genom att börja bebygga ett mindre område. En handfull personer anser att byggfasen samt den ökade biltrafiken kommer bli ett störningsmoment för boende i området och skriver att många mår dåligt av tanken att bo på en byggarbetsplats med buller, byggtrafik, sprängningar och andra byggoljud under ett flertal år. I några yttranden framförs information om att flera är oroliga för sprickbildningar i husen till följd av de sprängningar som planeras. En som yttrat sig anser att en dokumentation av befintliga sprickbildningar i husen på Gnejsvägen bör genomföras innan eventuell byggnation påbörjas. I några yttrande framförs även frågor kring påverkan av pålning och byggtrafik.

En person anser att den nya planen sätter kommunen i en ekonomiskt instabil situation med hänvisning till den lågkonjunktur landet är på väg in i.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Utbyggnadstakt inom kvartersmark

Kommunen har markanvisat planområdet till två byggaktörer som ska bygga bostadsrätter och hyresrätter. Byggaktörerna bygger ut respektive område utifrån deras analys av marknadsläget.

Etappindelning

En etappindelning av bostadsbyggandet kommer inte göras av kommunen. Däremot kommer byggandet ske i olika steg, där anläggandet av den nya lokalgatan och Eriksbergsvägen behöver ske innan byggandet av bostadshusen kan påbörjas. Hur respektive bostadsaktörs etappindelning och detaljerade tidplan ser ut kan kommunen i nuläget inte svara på.

Störningar under byggtiden

Det dagliga livet ska kunna fortgå även när byggnation pågår. Störningar under byggtiden drabbar i första hand de som bor närmast, och de som är hemma dagtid. Störningarna, som orsakas av t ex sprängning, pålning eller byggtrafik, sammanfaller vanligen med den tid då barn är i skolan och många vuxna är på sina arbetsplatser. Störningarna kan mildras om arbetstider och byggtrafik regleras.

Störningar under byggtiden regleras dock inte i detaljplaner, men det är en realitet när detaljplaner ska genomföras. För att mildra olägenheterna för de kringboende är det viktigt att exploatörerna informerar om olika byggskeden samt tider för leveranser, avstängningar etcetera. När ett bygge påbörjas är en exploatör skyldig att upprätta en så kallad trafikanordningsplan som sedan ska godkännas av kommunen innan avspärrningar i allmänna anläggningar kan göras. Gällande bestämmelser och riktlinjer med avseende på bland annat buller, arbetstider med mera ska följas. Den som exploaterar bär ansvaret att säkerställa att omgivande fastigheter inte drabbas.

HAMMARPARKEN, EN DEL AV ERIKSBERG OCH UPPSALA

Alternativa lokaliseringar

Allmänheten

I flera av de inkomna yttrandena tas alternativa lokaliseringar upp. Dessa yttranden kommer från privatpersoner som ställer sig frågande till varför exploateringen ska ske just i Hammarparken och föreslår andra platser där det kan byggas istället. Några av dessa synpunkter är mer generella och handlar om att naturmarken bör sparas och att redan hårdgjorda ytor bör bebyggas istället. En person skriver att det inte finns någon logik i att börja förtätningen i de mest känsliga naturområdena, några skriver att det finns plats för förtätning, även om man inte exploaterar Hammarparken. Cirka 80 personer anser att man ska bygga ut Eriksberg i rätt ordning, först en damm i Ekebydalen och sen parkeringshus så att annan markparkering frigörs och byggnation kan ske där istället för i naturmark.

Andra är mer specifika. I ett tiotal yttranden förslås att bebyggelsen bör ske på andra sidan Eriksbergsvägen i olika delar av Ekebydalen eller på Ekebygården. En person skriver att *”om det ändå ska byggas en del hus i planområdet går det att göras på betydligt mindre invasivt sätt ex. genom att flytta ner den nuvarande bilvägen en bit i likhet med hur det redan är tänkt, och sedan istället bygga husen invid den nya vägen på båda sidorna dvs. även några meter in i Ekebydalen”*. Hen menar att den lösningen resulterar i att bygget då kan ske utan att förstöra någon värdefull naturskog. Någon föreslår förtätning i Hamberg (Flogsta) genom att bygga på de befintliga trevåningshusen, en annan person föreslår att bebyggelsen inne i stan (Uppsala) kan byggas på med fler våningar. En person anger båtdepån vid reningsverket som alternativ och en annan anser att Ulleråker bör färdigställas innan Hammarparken försvinner.

Andra föreslås mer generellt att andra områden, i utkanten av Uppsala eller att Boländerna kan förtätas. Även tätorterna utanför Uppsala omnämns som alternativ i flera yttranden med exempel som Almunge, Vänge, Bälinge och Bergsbrunna.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Uppsala växer och det behövs fler bostäder för att möta befolkningsökningen. Bostadsförsörjningen är ett viktigt allmänt intresse och ett kommunalt ansvar. I översiktsplanen (ÖP 2016), som anger inriktningen för mark- och vattenanvändningen i hela kommunen, beskrivs hur kommunen kan utvecklas för att ha handlingsberedskap för att möta den efterfrågan på bostäder som ett växande invånarantal innebär. Översiktsplanen innehåller riktlinjer för utvecklingen av såväl Uppsala stad som de prioriterade tätorterna i kommunen. Riktlinjerna innebär att ny bebyggelse kommer att prioriteras i zon om 4 km runt stadskärnan men också i lägen kring utpekade noder och stråk, vilka både Eriksberg (inklusive Hammarparken) och Ulleråker är exempel på. Även i Flogsta kommer möjligheten till fler bostäder att utredas, liksom i flera av de prioriterade tätorterna som till exempel Storvreta. I stadens utkant, i anslutning till Bergsbrunna är planeringen av en stor andel nya bostäder nu påbörjad. Att bygga mer i Ekebydalen är inte aktuellt. Ekebydalen utgör en del av stadens sammanhängande grönstruktur, Hågastråket, som leder från centrum ut i Hågadal. Dalen ska bevaras och utvecklas i den riktningen, i enlighet med översiktsplanens intentioner.

Omvandlingen av Eriksberg kommer att ta många år, och i nuläget pågår ett par planarbeten inklusive denna detaljplan. Detaljplanen för kvarteret Moränen innebär bland annat att nuvarande parkeringsytor planläggs för nya bostadshus. Avsikten är att dagvattendammen ska vara klar innan de nya bostäderna i stadsdelen är klara för inflytt.

Eriksbergs och Uppsalas utveckling

Föreningen Vårda Uppsala

Enligt föreningen behövs en fördjupad översiktsplan för stadsdelen innan man går vidare på detaljplanenivå. Föreningen anser att kommunen inte har något helhetsperspektiv i sin planering, utan att flertalet detaljplaner tas fram separat, för känsliga område, både Hammarparken och Kalkstenen/Blodstenen.

Allmänheten

Flera privatpersoner har synpunkter som rör omvandlingen av stadsdelen Eriksberg och bebyggelseutvecklingen i hela Uppsala, det vill säga inte specifikt planområdet och utvecklingen av Hammarparken. En privatperson framför att förtätningen i Uppsala måste bromsas. En person anser att Uppsala kommun borde plantera träd och satsa pengar på forskning om hur man kan reducera mängden koldioxid istället för energikrävande nybyggnationer. Några personer skriver att förtätning påverkar människors hälsa, miljö, växt- och djurliv och mikroklimat negativt. Flera beskriver att kommunen måste börja tänka om och sluta förstöra staden och miljön genom förtätning, och att de relativt små och luftiga stadsdelarna borde bevaras. *”Att Uppsala redan omvandlat en liten trevlig stad till futuristisk låtsasstorstad som ingen vill ha, alla kan inte bo i innerstadsområden.”*

Några personer undrar varför det måste byggas så mycket, om behovet verkligen är så stort som kommunen säger. Att efterfrågan på bostadsrätter har mattats av och att nybyggda lägenheter står tomma eftersom de är för dyra. En person konstaterar att Sverige har en hög andel äldre och lägenheter kommer bli lediga allt eftersom tiden går. En annan person frågar sig varför Uppsala vill öka sin befolkning.

Flera personer anser att kommunen bebygger för många grönområden och att det är dåligt för de nuvarande Uppsalabornas och framtida generationers välmående. En person anser att kommunens vinstintresse förstör urskog och att man måste börja värna om miljö och klimat, en annan anser att kommunen måste göra en sammantagen utvärdering av att bygga bort flera skogspartier. Någon anser att förslaget i planprogrammet för Eriksberg påverkar spridningskorridorerna och habitatnätverket negativt, (Blodstensskogen, Rödbergsparken, Glimmerskogen, Marmorskogen och flera andra i och omkring Eriksberg).

Flera beskriver Eriksberg och/eller Eriksbergsborna, att Eriksberg är en populär stadsdel med värdefulla skogspartier, rymlighet mellan byggnader, landsbygdskänsla, pittoreska stigar och cykelvägar samt närhet till naturen. Att Eriksberg är känt för sin gröna karaktär. En framför att Eriksbergsborna framförallt behöver en frisk miljö och att den befolkningsförändring som omvandlingen innebär kommer att förorena Hågaån, en annan att Eriksbergsborna inte vill ha för mycket insyn.

Flera skriver att de anser att man inte ska förtäta Eriksberg, att man ska lägga utbyggnadsplanerna i stadsdelen på is. Någon föreslår att man ska se Eriksberg som Uppsalas motsvarighet till Stockholms intakta 50-talsförorter Vällingby, Blackeberg med flera, och värna om Eriksberg på samma sätt. En person skriver det är en skam för planeringsansvariga i Uppsala att tränga in cirka 2 300 lägenheter i en miljö som är genomtänkt och planerad för 50 år sedan att utgöra en grön och trivsamt boendemiljö. En anser att Uppsala borde bygga fler områden som Eriksberg och inte förstöra gamla stadsdelar. En person skriver att de tänkte rätt när dagens Eriksberg byggdes genom att ta hänsyn till människa och natur och behålla levande skog som en del av boendemiljön, en annan anser att stadsdelen Eriksberg har ”satt sig” sedan 1960-talets utbyggnad och har på det hela taget klarat sig från de allvarliga sociala problem som präglat och präglar stora delar av Gottsunda.

Flera privatpersoner drar paralleller till Rosendal, att Rosendal är ett dåligt exempel att följa i omvandlingen av Eriksberg. En person skriver att kommunen måste lära sig av sina misstag, att Rosendal där det tidigare fanns en naturskön yta att spela golf på har omvandlats till ett getto där folk bara bor tillfälligt. En annan skriver att det i Rosendal har byggts många fina byggnader men alldeles för tätt. En person undrar om kommunen utvärderat det de erfarit i Industristaden och Rosendal.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Uppsala växer och det behövs fler bostäder för att möta befolkningsökningen. I översiktsplanen (ÖP 2016), beskrivs inriktningen för mark- och vattenanvändningen i hela kommunen ur ett långsiktigt perspektiv. Att tillhandahålla bostäder är en lång process från idé till färdig produkt. Inriktningen är att Uppsalas utbyggnad ska ske på ett hållbart sätt, genom att så långt som möjligt använda den befintliga fysiska och sociala infrastrukturen. ÖP 2016 anger två principer för den fysiska utvecklingen, att skapa närhet och att skapa mervärden. För att göra det möjligt används olika strategier som benämns som Uppsalapriinciperna. De fysiskt strukturerande principerna är att koncentrera, blanda och koppla samman. Det innebär att värden och funktioner ska koncentreras till platser som är lätta att nå för många människor. Olika delar av kommunen ska kopplas samman, både fysiskt och socialt, för att fler ska få nära till mer. En blandning och mångfald av bostäder, service, arbetsplatser och grönska gör att vi får nära till det vi behöver i vardagen.

Planområdet ligger inom det område som i ÖP 2016 benämns *staden*. Eriksberg utgörs av stadsbygd, och stadsbygden ska enligt ÖP 2016 fortsätta att utvecklas med en ökad täthet i bebyggelsen, med en tyngdpunkt på fler bostäder. Förtätningen innebär inte att all natur- eller parkmark försvinner. Utveckling och bevarande av stadens grönsstruktur beskrivs också i översiktsplanen. Därför arbetar kommunen löpande med reservatsbildning av större värdefulla naturområden för att bevara tillgången till naturmark för stadens invånare. Utöver naturreservat pekas andra viktiga grönområden ut i översiktsplanen och markens funktion säkerställs vid planläggning.

Hela stadsdelen Eriksberg har studerats inom ramen för ett planprogram. Programmet konkretiserar översiktsplanens ambitioner om att skapa närhet och mervärden, och ger riktlinjer inför fortsatt detaljplanering i stadsdelen. En fördjupad översiktsplan har inte bedömts vara nödvändigt att fram.

Kommunen arbetar på olika sätt för att hämta in erfarenheter från tidigare utförda projekt. Bland annat har utvecklingen av Kungsängen (Industristaden) undersökts, bland annat genom att tillfråga boende i området.

Bilaga

Länsstyrelsens yttrande

Stadsbyggnadsförvaltningen

Maija Tammela Arvidsson
detaljplanechef

Kajsa Reslegård
planarkitekt

Lo Lennartsson
planarkitekt

Översikt över inkomna samrådsyttranden

Myndigheter	Datum för mottaget yttrande	
	Samråd	Granskning
Kommunala lantmäterimyndigheten	2019-05-15	
Länsstyrelsen	2019-06-20	
Kommunala nämnder, förvaltningar med flera		
Äldrenämnden	2019-05-17	
Utbildningsnämnden	2019-05-17	
Kulturnämnden	2019-05-23	
Kollektivtrafikförvaltningen UL	2019-05-14	
Räddningsnämnden i Uppsala	2019-04-14	
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	2019-06-03	
Intresseföreningar och sammanslutningar		
Föreningen Vårda Uppsala	2019-05-17	
Eriksbergs socialdemokratiska förening	2019-05-19	
Hyresgästföreningen i Uppsala-Knivsta	2019-04-24	
Brf Sandstenen	2019-05-15	
Ledningsägare		
Vattenfall Värme i Uppsala AB	2019-05-09	
Svenska Kraftnät	2019-05-14	
Vattenfall Eldistribution AB	2019-05-20	
Uppsala Vatten och Avfall AB	2019-05-20	
Telia Sonera Skanova Access AB	2019-04-23	
Trafik		
Luftfartsverket Arlanda	2019-04-05	
Swedavia AB	2019-05-02	
Sakägare och boende inom och utanför planområdet (enligt fastighetsförteckningen)		
Brf Gnejsen, Gnejsvägen 14 A	2019-05-20	
Brf Gnejsgårdarna, Gnejsvägen 6B	2019-05-19	
Förskolan Grannbarnens styrelse och personal	2019-05-19	
Boende 1	2019-05-20	
Boende 2	2019-05-20	

	Datum för mottaget yttrande
Boende 3	2019-05-16
Boende 4	2019-05-16
Boende 5	2019-05-16
Boende 6	2019-05-19
Boende 7	2019-05-17
Boende 8	2019-05-17
Boende 9	2019-05-17, 2019-05-20
Boende 10	2019-05-16
Boende 11	2019-05-15
Boende 12	2019-05-20
Boende 13	2019-05-20, 2019-05-20
Boende 14	2019-05-15
Boende 15	2019-05-20
Boende 16	2019-05-20
Boende 17	2019-05-20
Boende 18	2019-05-16
Boende 19	2019-05-15
Boende 20	2019-05-21
Boende 21	2019-05-20
Boende 22	2019-05-16
Boende 23	2019-05-19
Boende 24	2019-05-20
Boende 25	2019-05-16
Boende 26	2019-05-16
Boende 27	2019-05-16
Boende 28	2019-05-14
Boende 29	2019-05-15
Boende 30	2019-05-14
Boende 31	2019-05-17
Boende 32	2019-05-17
Boende 33	2019-05-21
Boende 34	2019-05-18, 2019-05-20
Boende 35	2019-05-19, 2019-05-20
Boende 36	2019-04-11, 2019-05-16
Boende 37	2019-05-21
Boende 38	2019-05-15
Boende 39	2019-05-22

	Datum för mottaget yttrande
Boende 40	2019-05-17
Boende 41	2019-05-20
Boende 42	2019-05-18, 2019-05-20
Boende 43	2019-05-15
Boende 44	2019-05-16
Boende 45	2019-05-14
Boende 46	2019-05-16
Boende 47	2019-05-19
Boende 48	2019-05-14
Boende 49	2019-05-01, 2019-05-01
Boende 50	2019-05-01
Boende 51	2019-05-18, 2019-05-20
Boende 52	2019-05-18, 2019-05-20
Boende 53	2019-05-18
Boende 54	2019-05-19
Boende 55	2019-05-17, 2019-05-20
Boende 56	2019-05-16
Boende 57	2019-05-14
Boende 58	2019-05-14
Boende 59	2019-05-15, 2019-05-20
Boende 60	2019-05-16, 2019-05-16
Boende 61	2019-05-17, 2019-05-20
Boende 62	2019-05-20
Boende 63	2019-05-14
Boende 64	2019-05-20
Boende 65	2019-05-14
Boende 66	2019-05-14
Boende 67	2019-05-17
Boende 68	2019-05-17
Boende 69	2019-05-05, 2019-05-16, 2019-05-16
Boende 70	2019-05-17, 2019-05-20
Boende 71	2019-05-03

	Datum för mottaget yttrande
Boende 72	2019-05-20, 2019-05-20
Boende 73	2019-05-17
Boende 74	2019-05-18
Boende 75	2019-05-20
Boende 76	2019-05-14, 2019-05-16
Boende 77	2019-05-20
Boende 78	2019-05-20
Boende 79	2019-05-20
Boende 80	2019-04-07
Boende 81	2019-05-02
Boende 82	2019-05-20
Boende 83	2019-05-15
Boende 84	2019-05-16
Boende 85	2019-05-16
Boende 86	2019-05-17
Boende 87	2019-05-15
Boende 88	2019-05-17
Boende 89	2019-05-15
Boende 90	2019-05-15
Boende 91	2019-05-16, 2019-05-20
Boende 92	2019-05-20, 2019-05-20
Boende 93	2019-05-19
Boende 94	2019-05-17
Boende 95	2019-05-16, 2019-05-20
Boende 96	2019-05-20
Boende 97	2019-05-16
Boende 98	2019-05-17
Boende 99	2019-05-20
Boende 100	2019-05-17
Boende 101	2019-05-14
Boende 102	2019-05-21
Boende 103	2019-05-20
Boende 104	2019-05-17
Boende 105	2019-05-16
Boende 106	2019-05-20
Boende 107	2019-05-20
Boende 108	2019-05-14

	Datum för mottaget yttrande
Boende 109	2019-05-14
Boende 110	2019-05-14
Boende 111	2019-05-14
Boende 112	2019-05-20
Boende 113	2019-05-16
Boende 114	2019-05-20
Boende 115	2019-05-18
Boende 116	2019-05-12
Boende 117	2019-05-17
Boende 118	2019-05-20
Boende 119	2019-04-06
Boende 120	2019-05-18
Boende 121	2019-05-14
Boende 122	2019-05-17
Boende 123	2019-05-16
Boende 124	2019-05-16
Boende 125	2019-05-20
Boende 126	2019-05-10
Boende 127	2019-05-10
Boende 128	2019-05-14, 2019-05-16,
Boende 129	2019-05-14
Boende 130	2019-05-14
Boende 131	2019-05-14
Boende 132	2019-05-14
Boende 133	2019-05-14
Boende 134	2019-05-20
Boende 135	2019-05-16
Boende 136	2019-05-16
Boende 137	2019-05-16
Boende 138	2019-05-16
Boende 139	2019-05-16
Boende 140	2019-05-17
Boende 141	2019-05-17
Boende 142	2019-05-18
Boende 145	2019-05-18
Boende 146	2019-05-19
Boende 147	2019-05-20
Boende 148	2019-05-20
Boende 149	2019-05-20
Boende 150	2019-05-20
Boende 151	2019-05-20

	Datum för mottaget yttrande
Boende 152	2019-05-20
Boende 153	2019-05-20
Boende 154	2019-05-20
Boende 155	2019-05-20
Boende 156	2019-05-20
Boende 157	2019-05-20
Boende 158	2019-05-20
Boende 159	2019-05-20
Boende 160	2019-05-20
Boende 161	2019-05-20
Boende 162	2019-05-20
Boende 163	2019-05-20
Boende 164	2019-05-20
Boende 165	2019-05-20
Boende 166	2019-05-20
Boende 167	2019-05-20
Boende 168	2019-05-21
Boende 168	2019-05-21
Övriga	
Privatperson 1	2019-04-29
Privatperson 2	2019-05-03
Privatperson 3	2019-05-03
Privatperson 4	2019-05-03
Privatperson 5	2019-05-03
Privatperson 6	2019-05-05, 2019-05-05, 2019-05-05, 2019-05-19, 2019-05-20, 2019-05-20
Privatperson 7	2019-05-05
Privatperson 8	2019-05-05
Privatperson 9	2019-05-06
Privatperson 10	2019-05-08
Privatperson 11	2019-05-09
Privatperson 12	2019-05-09
Privatperson 13	2019-05-09
Privatperson 14	2019-05-10

	Datum för mottaget yttrande	
Privatperson 15	2019-05-20	
Privatperson 16	2019-05-12	
Privatperson 17	2019-05-12	
Privatperson 18	2019-05-12	
Privatperson 19	2019-05-12	
Privatperson 20	2019-05-12	
Privatperson 21	2019-05-13	
Privatperson 22	2019-05-13	
Privatperson 23	2019-05-13	
Privatperson 24	2019-05-13	
Privatperson 25	2019-05-13	
Privatperson 26	2019-05-14	
Privatperson 27	2019-05-14	
Privatperson 28	2019-05-14	
Privatperson 29	2019-05-14	
Privatperson 30	2019-05-14	
Privatperson 31	2019-05-14	
Privatperson 32	2019-05-14	
Privatperson 33	2019-05-14	
Privatperson 34	2019-05-14	
Privatperson 35	2019-05-14	
Privatperson 36	2019-05-15	
Privatperson 37	2019-05-15	
Privatperson 38	2019-05-19	
Privatperson 39	2019-05-15	
Privatperson 40	2019-05-15	
Privatperson 41	2019-05-15	
Privatperson 42	2019-05-15	
Privatperson 43	2019-05-15	
Privatperson 44	2019-05-16	
Privatperson 45	2019-05-16	
Privatperson 46	2019-05-16	
Privatperson 47	2019-05-16	
Privatperson 48	2019-05-16	
Privatperson 49	2019-05-16	
Privatperson 50	2019-05-16	
Privatperson 51	2019-05-15	

	Datum för mottaget yttrande
Privatperson 52	2019-05-14
Privatperson 53	2019-05-15
Privatperson 54	2019-05-14
Privatperson 55	2019-05-17
Privatperson 56	2019-05-17
Privatperson 57	2019-05-17
Privatperson 58	2019-05-17
Privatperson 59	2019-05-17
Privatperson 60	2019-05-17
Privatperson 61	2019-05-17
Privatperson 62	2019-05-17
Privatperson 63	2019-05-17
Privatperson 64	2019-05-17
Privatperson 65	2019-05-17
Privatperson 66	2019-05-17
Privatperson 67	2019-05-17
Privatperson 68	2019-05-17
Privatperson 69	2019-05-17
Privatperson 70	2019-05-18, 2019-05-20
Privatperson 71	2019-05-18, 2019-05-20
Privatperson 72	2019-05-18
Privatperson 73	2019-05-18
Privatperson 74	2019-05-18
Privatperson 75	2019-05-19
Privatperson 76	2019-05-19
Privatperson 77	2019-05-19, 2019-05-20
Privatperson 78	2019-05-19
Privatperson 79	2019-05-19
Privatperson 80	2019-05-19
Privatperson 81	2019-05-19
Privatperson 82	2019-05-19
Privatperson 83	2019-05-19
Privatperson 84	2019-05-19
Privatperson 85	2019-05-19
Privatperson 86	2019-05-19
Privatperson 87	2019-05-19

	Datum för mottaget yttrande
Privatperson 88	2019-05-19
Privatperson 89	2019-05-19
Privatperson 90	2019-05-19
Privatperson 91	2019-05-19
Privatperson 92	2019-05-19
Privatperson 93	2019-05-19
Privatperson 94	2019-05-19
Privatperson 95	2019-05-19
Privatperson 96	2019-05-19
Privatperson 97	2019-05-20
Privatperson 98	2019-05-20
Privatperson 99	2019-05-20
Privatperson 100	2019-05-20
Privatperson 101	2019-05-18
Privatperson 102	2019-05-18
Privatperson 103	2019-05-20
Privatperson 104	2019-05-20
Privatperson 105	2019-05-20
Privatperson 106	2019-05-20
Privatperson 107	2019-05-20
Privatperson 108	2019-05-20
Privatperson 109	2019-05-20
Privatperson 110	2019-05-20
Privatperson 111	2019-05-20
Privatperson 112	2019-05-20
Privatperson 113	2019-05-20
Privatperson 114	2019-05-20
Privatperson 115	2019-05-20
Privatperson 116	2019-05-20
Privatperson 117	2019-05-20
Privatperson 118	2019-05-20
Privatperson 119	2019-05-20
Privatperson 120	2019-05-20
Privatperson 121	2019-05-20
Privatperson 122	2019-05-20
Privatperson 123	2019-05-20
Privatperson 124	2019-05-20
Privatperson 125	2019-05-20

	Datum för mottaget yttrande
Privatperson 126	2019-05-20
Privatperson 127	2019-05-20
Privatperson 128	2019-05-20
Privatperson 129	2019-05-20
Privatperson 130	2019-05-20
Privatperson 131	2019-05-20, 2019-05-20
Privatperson 132	2019-05-20
Privatperson 133	2019-05-20
Privatperson 134	2019-05-20
Privatperson 135	2019-05-20
Privatperson 136	2019-05-20
Privatperson 137	2019-05-20
Privatperson 138	2019-05-20
Privatperson 139	2019-05-20
Privatperson 140	2019-05-20
Privatperson 141	2019-05-20
Privatperson 142	2019-05-20
Privatperson 143	2019-05-20
Privatperson 144	2019-05-20
Privatperson 145	2019-05-20
Privatperson 146	2019-05-20
Privatperson 147	2019-05-21
Privatperson 148	2019-05-21
Privatperson 149	2019-05-21
Privatperson 150	2019-05-21
Privatperson 151	2019-05-21
Privatperson 152	2019-05-21
Privatperson 153	2019-05-21
Privatperson 154	2019-05-21
Privatperson 155	2019-05-21
Privatperson 156	2019-05-21
Privatperson 157	2019-05-21
Privatperson 158	2019-05-21
Privatperson 159	2019-05-21
Privatperson 160	2019-05-21
Privatperson 161	2019-05-21
Privatperson 162	2019-05-21

	Datum för mottaget yttrande
Privatperson 163	2019-05-21
Privatperson 164	2019-05-21
Privatperson 165	2019-05-21
Privatperson 166	2019-05-21
Privatperson 167	2019-05-21
Privatperson 168	2019-05-21
Privatperson 169	2019-05-21
Privatperson 170	2019-05-21
Privatperson 171	2019-05-23
Privatperson 172	2019-05-20
Privatperson 173	2019-05-20
Privatperson 174	2019-05-20
Privatperson 175	2019-05-20
Privatperson 176	2019-05-20
Privatperson 177	2019-05-20
Privatperson 178	2019-05-20
Privatperson 178	2019-05-20
Privatperson 179	2019-05-20
Privatperson 180	2019-05-20
Privatperson 181	2019-05-20
Privatperson 182	2019-05-20
Privatperson 183	2019-05-20
Privatperson 184	2019-05-20
Privatperson 185	2019-05-20
Privatperson 186	2019-05-20
Privatperson 187	2019-05-20
Privatperson 188	2019-05-20
Privatperson 189	2019-05-20
Privatperson 190	2019-05-20
Privatperson 191	2019-05-20
Privatperson 192	2019-05-20
Privatperson 193	2019-05-20
Privatperson 194	2019-05-20
Privatperson 195	2019-05-20
Privatperson 196	2019-05-20
Privatperson 197	2019-05-20
Privatperson 198	2019-05-20
Privatperson 199	2019-05-20

	Datum för mottaget yttrande	
Privatperson 200	2019-05-20	
Privatperson 201	2019-05-20	
Privatperson 202	2019-05-20	
Privatperson 203	2019-05-20	
Privatperson 204	2019-05-20	
Privatperson 205	2019-05-20	
Privatperson 206	2019-05-20	
Privatperson 207	2019-05-20	
Privatperson 208	2019-05-20	
Privatperson 209	2019-05-20	
Privatperson 210	2019-05-20	
Privatperson 211	2019-05-20	
Privatperson 212	2019-05-20	
Privatperson 213	2019-05-20	
Privatperson 214	2019-05-20	
Privatperson 215	2019-05-20	
Privatperson 216	2019-05-20	
Privatperson 217	2019-05-20	
Privatperson 218	2019-05-20	
Privatperson 219	2019-05-20	
Privatperson 220	2019-05-20	
Privatperson 221	2019-05-20	
Privatperson 222	2019-05-20	
Privatperson 223	2019-05-20	
Privatperson 224	2019-05-20	
Privatperson 225	2019-05-20	
Privatperson 226	2019-05-20	
Privatperson 227	2019-05-20	
Privatperson 228	2019-05-20	
Privatperson 229	2019-05-20	
Privatperson 230	2019-05-20	
Privatperson 231	2019-05-20	
Privatperson 232	2019-05-20	
Privatperson 233	2019-05-20	
Privatperson 234	2019-05-20	
Privatperson 235	2019-05-20	
Privatperson 236	2019-05-20	